

Wojciech Malesa

administratywista
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego

specialist in administrative science
the Law and Administration Faculty
of the University of Lodz

Procedury udzielania dotacji na zabytki

Procedures of granting subsidies for historical monuments

Abstrakt

W artykule przedstawiono obowiązujące procedury przyznawania dotacji celowych na prace przy zabytkach ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz pozostających w dyspozycji wojewódzkich konserwatorów zabytków. Podstawy prawne udzielania dotacji określają: Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wydane na jej podstawie rozporządzenie z dnia 16 sierpnia 2017 r. oraz wewnętrzne regulaminy określające procedury obowiązujące w danym urzędzie. Akty wewnętrzne zostały przeanalizowane pod kątem formy składania wniosków, definicji wkładu własnego i możliwości zmniejszania zakresu prac, kryteriów oceny, a także wykazu załączników niezbędnych do uzyskania dotacji. Analiza wykazała liczne rozbieżności, ale również umożliwiła podanie pewnych rekomendacji do ewentualnego wdrożenia.

Słowa kluczowe: dotacja, zabytek nieruchomy, prawo, procedura, wojewódzki konserwator zabytków, minister

Abstract

The article presents the procedures in force of granting targeted subsidies for work on historical monuments from the funds of the Minister of Culture and National Heritage and at the disposal of voivodeship heritage protection officers. The legal basis for granting subsidies is defined in the Act of 23 July 2003 on the Protection of Historical Monuments and the Guardianship of Historical Monuments, the Regulation of 16 August 2017 issued on its basis, as well as in the internal regulations specifying the procedures applicable in a given office. The internal acts were analysed in terms of the form of application, the definition of an own contribution and the possibility of reducing a scope of works, evaluation criteria, and a list of annexes necessary to obtain a subsidy. The analysis showed numerous discrepancies, but also made it possible to give some recommendations for possible implementation.

Keywords: subsidy, immovable historical monument, law, procedure, voivodeship heritage protection officer, minister

Stan prawny na dzień 20 marca 2020 r.

Corocznie luty upływa posiadaczom zabytków pod znakiem oczekiwania na rozdanie dotacji ministerialnych, a jednocześnie przygotowywania wniosków o dotacje ze środków konserwatorskich. Procedury stosowane w poszczególnych województwach mają wspólne podstawy prawne, jednak różnią się co do szczegółów. W niniejszym artykule zostaną przedstawione wybrane zagadnienia związane z procedurami uzyskiwania dotacji celowych ze środków rządowych (ministerialnych i konserwatorskich) na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Przedmiotem analizy będą przepisy prawa powszechnie obowiązującego oraz akty wewnętrzne, a także formularze wniosków o udzielenie dotacji. Zakres tematyczny zostanie zawężony do dotacji na prace planowane oraz do zabytków nieruchomych.

Legal status as at 20 March 2020

Every year in February, the owners of historical monuments wait for the distribution of ministerial subsidies and at the same time they prepare applications for subsidies from conservation funds. The procedures applied in individual voivodeships have common legal bases, but differ in detail. This article presents selected issues related to the procedures of obtaining targeted subsidies from the governmental funds (ministerial and conservation) to subsidise conservation, restoration or construction works on a monument entered in the register of historical monuments. The subject of the analysis are regulations of common law and internal acts, as well as subsidy application forms. The thematic scope is narrowed down to subsidies for planned works and immovable monuments.

Wstęp

Przystępując do analizy, należy uświadomić sobie oczekiwania głównych stron procesu udzielania dotacji – konserwatorów wojewódzkich oraz właścicieli zabytków. Ci pierwsi zobowiązani są do przestrzegania przepisów o finansach publicznych, a zatem między innymi do dokonywania wydatków w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz do optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów¹. Na wojewódzkich konserwatorach spoczywa ciężar odpowiedzialności za poprawne udzielanie i kontrolę sposobu wydatkowania dotacji. Muszą oni zostać wyposażeni w skuteczne narzędzia kontroli, co wiąże się z wdrożeniem odpowiednich procedur i określeniem formalności niezbędnych do przyznania dotacji.

Drugą grupę stanowią właściciele zabytków. W ich interesie leży pozyskiwanie jak największych środków na regularne prowadzenie prac konserwatorskich przy jednoczesnym zmniejszeniu uciążliwości proceduralnych. Część właścicieli nie podejmuje się samodzielnego przygotowania wniosków o udzielenie dotacji i korzysta w tym zakresie z pomocy wyspecjalizowanych przedsiębiorców lub potencjalnych wykonawców prac.

Prawną podstawę udzielania dotacji rządowych na prace przy zabytkach stanowią przede wszystkim artykuły 73 i 74 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.: Dz.U. z 2020 r., poz. 282; dalej: u.o.z.). Szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji określono w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. z 2017 r., poz. 1674; dalej: r.d.c.). Wskazane przepisy stosuje się w przypadku dotacji udzielanych przez organy rządowe, zatem przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wojewódzkich konserwatorów zabytków². Organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego (dalej: JST) mają możliwość udzielania dotacji na prace przy zabytkach na podstawie art. 81 ust. 1 u.o.z. lub

Introduction

When starting the analysis, one should be aware of the expectations of the main parties in the process of granting subsidies – voivodeship heritage protection officers and owners of monuments. The former are obliged to comply with public finance regulations and therefore, among other things, to make expenses in a targeted and economical manner, while observing the principles of obtaining the best results from given expenditures, and to make an optimal choice of methods and means allowing to achieve assumed objectives¹. The voivodeship heritage protection officers bear responsibility for the correct granting and control of the way in which subsidies are spent. They must be equipped with effective control tools, which involves implementing appropriate procedures and specifying formalities necessary for the award of a subsidy.

The second group are the owners of monuments. It is in their interest to obtain as much money as possible for regular conservation work while reducing procedural burdens. Some owners do not prepare applications for subsidies themselves and use the assistance of specialised entrepreneurs or potential contractors.

The legal basis for the granting of government subsidies for work on historical monuments includes primarily Articles 73 and 74 of the Act of 23 July 2003 on the Protection of Historical Monuments and the Guardianship of Historical Monuments (Journal of Laws of 2020, item 282; hereinafter: APHM). The detailed conditions and mode of granting subsidies are specified in the Regulation of the Minister of Culture and National Heritage of 16 August 2017 on Targeted Subsidies for conservation or restoration works on a monument entered in the List of Heritage Treasures and conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments (Journal of Laws of 2017, item 1674; hereinafter: RTS). The above-mentioned regulations apply in the case of subsidies granted by governmental bodies, i.e. by the Minister of Culture and National Heritage and voivodeship heritage protection officers². Bodies constituting Local Government Units (hereinafter: LGU) have the possibility to grant subsidies for work on monuments under Article 81,

na podstawie art. 11 ust. 1 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 688, z późn. zm.). Dotacje z budżetów JST oraz dotacje rządowe udzielane na podstawie przepisów o działalności pożytku publicznego znajdują się poza zakresem tematycznym niniejszego artykułu.

Dotacje ministerialne

Zgodnie z przepisami pierwsze wnioski o dotacje rządowe na realizację prac można składać do końca października roku poprzedniego. Dotyczą one dotacji celowych udzielanych w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Ochrona zabytków”. Ministerialny regulamin oraz powiązane z nim wytyczne³ należy ocenić bardzo pozytywnie. Zastosowane w nich rozwiązania są efektem wieloletniego doświadczenia i w ostatnim czasie nie ulegają częstym zmianom. Rozwiązania te wydają się być kompromisem między interesami instytucji dotującej a właścicieli zabytków.

Wnioski są obsługiwane za pośrednictwem systemu informatycznego – Elektronicznego Biura Obsługi Interesanta (dalej: EBOI) – dostarczanego przez poznańską spółkę Sputnik Software. Do wniosku dołącza się jedynie aktualne fotografie obiektu w wersji cyfrowej (5-15 plików) oraz – jeżeli występują dane okoliczności – skan decyzji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego na podstawie art. 66 ust. 1 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2018 r., poz. 1202 i 1276) lub skan dokumentu potwierdzającego uznanie obiektu za pomnik historii bądź wpis na listę UNESCO. Na tym etapie nie dołącza się kosztorysów, kopii decyzji (oprócz skanu wyżej wymienionej decyzji nadzoru budowlanego), dokumentów potwierdzających prawo do władania obiektem itp. Wszelkie informacje na temat kosztów, źródeł finansowania oraz uzasadnienie ubiegania się o dotację przekraczającą 50% nakładów koniecznych (zgodnie z art. 78 ust. 2 i 3 u.o.z.) podaje się w formularzu wniosku.

Przygotowanie i złożenie wniosku następuje przez EBOI. Wnioskodawcy dysponujący kwalifikowanym podpisem elektronicznym potwierdzają wniosek za pomocą certyfikatu, pozostali zaś drukują z systemu krótkie potwierdzenie złożenia wniosku

Section 1 of APHM or under Article 11, Section 1 of the Act of 24 April 2003 on the Public Benefit Activity and Volunteering (Journal of Laws of 2019, item 688, as further amended). Subsidies from the budgets of LGU and governmental grants awarded under public benefit activity regulations are beyond the thematic scope of this paper.

Ministerial subsidies

According to the regulations, first applications for governmental subsidies for work may be submitted until the end of October of a previous year. They relate to the targeted subsidies granted under the Programme of the Minister of Culture and National Heritage “Protection of Historical Monuments”. The ministerial regulations and related guidelines³ should be assessed very positively. The solutions applied here are the result of many years of experience and have not changed frequently in recent times. These solutions seem to be a compromise between interests of the subsidising institution and owners of monuments.

Applications are handled by means of an IT system – Electronic Customer Service Centre (hereinafter: ECSC) – provided by the Poznań company Sputnik Software. Only current photographs of an object in the digital version (5-15 files) and – if there are such circumstances – a scan of the decision of the District Building Inspector on the basis of Article 66, Section 1 of the Act of 7 July 1994 Building Law (Journal of Laws of 2018, item 1202 and 1276), or a scan of the document confirming recognition of an object as the monument of history or entry in the UNESCO list are attached to the application. At this stage cost estimates, copies of decisions (except for a scan of the above-mentioned building inspection decision), documents confirming the right to own the object, etc., are not attached. All information concerning costs, sources of funding and justification for applying for a subsidy exceeding 50% of necessary expenditure (pursuant to Article 78, Sections 2 and 3 of APHM) shall be given in the application form.

The application is prepared and submitted via the ECSC. Applicants with a qualified electronic signature confirm the application with a certificate, while the others print out a short confirmation of the application submission from the system and forward it

i przekazują je do ministerstwa (osobiście lub za pośrednictwem operatora pocztowego). Niestety, system EBOI w dalszym ciągu nie pozwala na podpisywanie wniosków za pomocą innych mechanizmów, na przykład Profilu Zaufanego lub e-dowodu. W drugim naborze wniosków na 2020 rok Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego odstąpił od konieczności przesyłania papierowego potwierdzenia złożenia wniosku⁴. Złożenie pozostałych załączników następuje po ocenie wniosków i zarezerwowaniu dotacji, nie ma więc konieczności tworzenia szczegółowego kosztorysu na pierwotną kwotę zadania – opracowuje się go na podstawie kwoty już przyznanej.

Terminy składania wniosków w pierwszym naborze określone zostały odpowiednio na 31 października roku poprzedzającego prowadzenie prac i 31 marca roku, w którym prace mają być wykonane. O zachowaniu terminu decyduje data nadania (stempla pocztowego) w przypadku dokumentów przekazywanych w formie wydruku albo data złożenia wniosku w systemie EBOI w przypadku dokumentów podpisywanych certyfikatem. Zakładany termin rozstrzygnięcia (trzy miesiące dla wniosków składanych do 31 października, dwa dla tych składanych do 31 marca)⁵ pozwala na spokojne uwzględnienie dotacji ministerialnych przy przygotowaniu wniosków o dotacje konserwatorskie (w przypadku których nabór trwa do 28 lutego). Od 2016 roku⁶ nie udało się jednak tego terminu dotrzymać, a opóźnienia wynosiły od 9 dni (w 2018 r.) do 38 dni (w 2020 r.). Kilkudniowe opóźnienie nie powinno stanowić problemu dla beneficjenta, jednak ogłaszanie wyników pod koniec lutego lub później może w niektórych przypadkach znacznie utrudniać wnioskowanie o środki konserwatorskie.

Dotacja ministerstwa może być udzielona na działania wskazane w art. 77 u.o.z., jednak regulamin wprowadza obostrzenie: „[...] sporządzenie ekspertyz, badań, dokumentacji, programów lub projektów może stanowić koszty kwalifikowane jedynie w przypadku, gdy są one częścią prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych bądź wynikają z prowadzonych prac i są wykonywane po dacie podpisania umowy o dotację”⁷. Nie można zatem ubiegać się o dofinansowanie sporządzenia samej szeroko rozumianej dokumentacji.

Wkład własny został określony w formularzu wniosku jako odrębny od środków z innych źródeł

to the Ministry (in person or via a postal operator). Unfortunately, the ECSC system still does not allow applications to be signed by other mechanisms, such as the Trusted Profile or e-identity card. In the second call for proposals for 2020, the Minister of Culture and National Heritage waived the need to send a paper confirmation of the application submission⁴. Remaining annexes are submitted after the evaluation of applications and the reservation of a subsidy, so there is no need for the detailed estimate of the original amount of a task – the estimate is made on the basis of the amount already granted.

Deadlines for the submission of applications in the first call for proposals were set at 31 October of the year preceding works and 31 March of the year in which works should be performed, respectively. The deadline is determined by the date of posting (postmark) in the case of documents submitted in the form of a printout or by the date of the application submission in the ECSC system in the case of documents signed with a certificate. The expected deadline of a decision (three months for applications submitted by 31 October, two months for those submitted by 31 March)⁵ allows for a calm consideration of ministerial subsidies when preparing applications for conservation subsidies (for which the call of proposals is open until 28 February). Since 2016⁶, however, this deadline has not been met, with delays ranging from 9 days (in 2018) to 38 days (in 2020). A few days' delay should not be a problem for the beneficiary, but announcing the results at the end of February or later can, in some cases, make it very difficult to apply for conservation funds.

The ministry's subsidy may be granted for the activities indicated in Article 77 of APHM, but the Rules of Procedure introduce restrictions: “... the preparation of expert opinions, studies, documentation, programmes or projects may constitute eligible costs only if they are part of conservation, restoration or construction works, or result from the work carried out and are performed after the date of signing the subsidy agreement”⁷. Therefore, it is not possible to apply for funding to prepare the documentation itself, in its broadest sense.

An own contribution was specified in the application form as being separate from the other sources and funds at the disposal of the minister. When the

i środków pozostających w dyspozycji ministra. Przy aktualizacji wniosku (po przyznaniu dotacji) i rozliczeniu zadania obowiązuje zasada niezwiększania procentowego udziału dofinansowania ministra w stosunku do całkowitego budżetu zadania. Oznacza to, że wartość i zakres zadania (a tym samym wartość wkładu własnego) mogą ulec proporcjonalnemu zmniejszeniu w stosunku do pierwotnej wartości, a także, że środki własne mogą być zastąpione środkami z innych źródeł, o ile nie są to środki europejskie. Rozwiązanie to jest niezwykle korzystne.

Poprawa błędów i braków formalnych dopuszczalna była w ministerialnej procedurze jeszcze przed wejściem w życie aktualnego r.d.c. Procedura w tym przypadku jest stosunkowo prosta – wezwania odbywają się drogą e-mailową, korekty dokonywane są w systemie EBOI (jako aktualizacje złożonego wniosku). Jediną trudnością jest wymóg faktycznego dostarczenia poprawionej dokumentacji do instytucji zarządzającej w terminie siedmiu dni, przy czym liczy się data faktycznego wpływu korekty do ministerstwa. O ile dla mieszkańców Warszawy i osób posługujących się certyfikatem kwalifikowanym nie będzie to dużym wyzwaniem, o tyle dla wnioskodawców z odległych części kraju może rodzić pewną trudność, bowiem siedmiodniowy termin musi wystarczyć na poprawę wniosku oraz faktyczne doręczenie dokumentu. Niepewność działania operatora pocztowego oraz przedsiębiorców świadczących usługi kurierskie rodzi uzasadnione ryzyko, wobec czego najpewniejszym rozwiązaniem jest samodzielna podróż do Warszawy w celu złożenia dokumentów w biurze podawczym ministerstwa. Tu warto byłoby rozważyć zmianę procedury – uwzględnienie daty nadania lub umożliwienie podpisywania wniosków przy użyciu innych metod, o czym była mowa wyżej.

Pod pewnymi warunkami ministerstwo dopuszcza złożenie dwóch wniosków na rok, co wydaje się rozwiązaniem optymalnym – z jednej strony nie skutkuje „zasypaniem” ministerstwa wnioskami, a jednocześnie umożliwia wzięcie udziału w drugim naborze lub zaplanowanie prac przy kilku obiektach bądź kilku elementach tego samego obiektu.

Ocena wniosków dokonywana jest dwuetapowo – pierwszy etap dotyczy weryfikacji formalnej, drugi zaś polega na ocenie merytorycznej, która dokonywana jest na trzech płaszczyznach:

application is updated (after the granting of the subsidy) and the task is settled, the principle of not increasing the percentage share of the minister’s subsidy in relation to the total budget of the task applies. This means that the value and scope of the task (and thus the value of the own contribution) may be reduced proportionally to the original value, and that own resources may be replaced by those from other sources unless they are European. This solution is extremely beneficial.

The correction of errors and formal deficiencies was allowed in the ministerial procedure even before the current RTS entered into force. The procedure in this case is relatively simple – calls are made by e-mail, corrections are made in the EBOI system (as updates to the submitted application). The only difficulty is the requirement to actually deliver the corrected documentation to the managing authority within seven days, whereas the date on which the correction is actually received by the ministry is important. While this will not be a major challenge for residents of Warsaw and those using a qualified certificate, it may cause some difficulty for applicants from distant parts of the country, as the seven-day deadline must be sufficient to improve the application and deliver the document. The uncertainty of the operation of a postal operator and entrepreneurs providing courier services creates a justified risk, so the most reliable solution is to travel independently to Warsaw to submit the documents to the ministry’s office. It would be worth considering the change of the procedure – taking into account the date of sending or allowing applications to be signed using other methods, as was mentioned above.

Under certain conditions, the Ministry allows the submission of two applications per year, which seems to be an optimal solution – on the one hand, it does not result in “flooding” the Ministry with applications, on the other hand, it allows to take part in the second call of proposals or to plan work on several objects or several elements of the same object.

The examination of applications is carried out in two stages – the first stage concerns formal verification, while the second consists of substantive assessment, which is carried out on three levels:

1. substantive assessment by a team of experts, which takes into account the value of

1. ocena merytoryczna przeprowadzana przez zespół ekspertów, w której uwzględnia się wartość zabytku (30% możliwych do uzyskania punktów) i konieczność podjęcia prac (30%);
2. ocena strategiczna;
3. ocena organizacyjna, w której punktowana jest wysokość wkładu własnego (4%) oraz kontynuacja prac (6%).

Ciekawym rozwiązaniem jest wprowadzenie procedury odwoławczej dla najwyższej ocenionych wniosków spośród tych, które nie uzyskały dotacji w pierwszym rozstrzygnięciu. Procedura ta polega jedynie na potwierdzeniu chęci złożenia odwołania w systemie, nie są wymagane żadne załączniki i podpisy. Przy rozpatrywaniu odwołań nie mają znaczenia punkty uzyskane w ramach wcześniejszej oceny.

Ministerstwo wymaga przekazania załączników dopiero po zarezerwowaniu dotacji. Wnioskodawca otrzymuje wówczas promesę z wykazem dokumentów, które powinien dostarczyć. Lista jest stosunkowo długa – wymagane są między innymi: decyzja o wpisie do rejestru zabytków, pozwolenie na prowadzenie prac, dokument potwierdzający tytuł prawny do zabytku, załącznik graficzny z zaznaczonym zakresem zadania, informacja o zmniejszeniu zakresu. Nowością w 2020 roku jest oświadczenie beneficjenta w sprawie osób pełniących funkcje kierownika prac, kierownika budowy oraz inspektora nadzoru inwestorskiego. Załącznikiem jest także kosztorys, który musi być podpisany przez wykonawcę i beneficjenta oraz zweryfikowany pod kątem zgodności z wydanym pozwoleniem przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków (WKZ), a jeżeli dotacja dotyczy prac budowlanych – dodatkowo podpisany przez kierownika budowy i zweryfikowany przez inspektora nadzoru inwestorskiego. Weryfikacja kosztorysu przez WKZ wyklucza możliwość udzielenia dotacji na prace, na które wnioskodawca nie uzyskał odpowiedniego pozwolenia. Ministerstwo wymaga również opinii Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów w przypadku zadań związanych z instalacją systemów przeciwpożarowych lub sygnalizacji włamania i napadu. Biorąc pod uwagę, że programy prac mają czasem pokazać objętość oraz że zostały uprzednio zweryfikowane i zatwierdzone przez właściwych konserwatorów zabytków, należałoby rozważyć zasadność przedkładania tego załącznika, zwłaszcza w wersji drukowanej.

- a monument (30% of points possible to obtain) and the need to undertake work (30%),
2. strategic assessment,
3. organisational assessment, in which the amount of the own contribution (4%) and the continuation of work (6%) is assessed.

An interesting solution is the introduction of an appeal procedure for the highest-ranked applications among those which did not receive a subsidy in the first decision. This procedure consists only in confirming the willingness to lodge an appeal in the system, no attachments or signatures are required. When considering appeals, the points obtained in the previous assessment are irrelevant.

The Ministry requires annexes to be submitted only after the reservation of the subsidy. The applicant shall then receive a promissory note with a list of documents to be provided. The list is relatively long. The following are required: a decision on entry into the register of historical monuments, a permit to carry out works, a document confirming the legal title to the monument, a graphic appendix with a marked scope of the task, information on reduction of the scope and other documents. A novelty in 2020 is the beneficiary's statement on persons performing the functions of a works manager, site manager and investor's supervision inspector. One of the annexes includes a cost estimate, which must be signed by a contractor and beneficiary and verified for compliance with a permit issued by the competent voivodeship heritage protection officer, and if a subsidy concerns construction works – additionally signed by a site manager and verified by an investor's supervision inspector. The verification of the estimate by the voivodeship heritage protection officer excludes the possibility of awarding a subsidy for works for which the applicant has not obtained the appropriate permission. The Ministry also requires the opinion of the National Institute of Museology and Collections Protection in the case of tasks related to the installation of fire protection systems or burglary and assault signalling. Taking into account the fact that sometimes the work programmes are elaborate, and that they have been previously verified and approved by the relevant heritage protection officers, the validity of the submission of this annex, especially in print, should be considered.

Ministerstwo dopuszcza działanie przez pełnomocnika. Wymagane jest wówczas pełnomocnictwo udzielone w formie aktu notarialnego i potwierdzone oświadczeniem pełnomocnika o jego aktualności. Obowiązek przedkładania pełnomocnictwa sporządzonego notarialnie jest bardziej restrykcyjny niż przepisy kodeksu cywilnego, które przewidują: „Jeżeli do ważności czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie”⁸. Ani złożenie wniosku, ani nawet zawarcie umowy nie następuje w formie aktu notarialnego; podobnie umocowanie osób do działania w imieniu beneficjenta (np. wspólnoty mieszkaniowej czy parafii) potwierdzane jest zaświadczeniem, odpisem z Krajowego Rejestru Sądowego, kopią uchwały itp., które nie mają formy notarialnej. Również przy tym załączniku należałoby rozważyć możliwość przeformułowania wymogów. Biorąc pod uwagę niedostępność kancelarii notarialnych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach, można rozważyć zastąpienie pełnomocnictwa sporządzonego notarialnie pisemnym pełnomocnictwem szczególnym.

Po weryfikacji wszystkich załączników następuje zawarcie umowy dotyczącej dofinansowania zadania. Podstawę do jej podpisania stanowi art. 75 u.o.z. Umowa ta przynależy do prawa cywilnego, jednak ma szczególny charakter, na co zwraca uwagę Anna Ostrowska: „Umowę dotacyjną stosowaną w Polsce należy uznać jako cywilistyczny instrument wykonania czynności administracyjnej udzielenia dotacji, gdyż z całą pewnością umowa ta posiada charakter specjalnej umowy administracyjnej. Na specjalny i administracyjny charakter umowy dotacyjnej wskazuje również fakt jednostronnego ustalania jej treści przez organ dotujący”⁹. Stronami umowy są beneficjent i minister lub inny organ udzielający dotacji.

W tym miejscu konieczne jest zwrócenie uwagi na bardzo istotny aspekt umowy dotacyjnej. Cała odpowiedzialność za realizację zadania i poprawność jego rozliczenia spoczywa na beneficjencie. Ten jednak prawie nigdy samodzielnie nie przeprowadza prac przy zabytku; zleca ich realizację wyspecjalizowanym przedsiębiorcom posiadającym odpowiednie kwalifikacje. W praktyce często okazuje się, że najistotniejszym podmiotem realizacji prac jest wykonawca, który nie ponosi praktycznie żadnej

The Ministry allows for acting through a plenipotentiary. In this case, a power of attorney granted in the form of a notarial deed and confirmed by a statement of the plenipotentiary that it is up-to-date is required. The obligation to submit the power of attorney drawn up by a notary public is more restrictive than the provisions of the Civil Code, which provide that “If a specific form is required for a legal transaction to be valid, the power of attorney to realise this transaction should be granted in the same form”⁸. Neither the submission of an application nor the conclusion of an agreement takes place in the form of the notarial deed; similarly, the empowerment of persons to act on behalf of the beneficiary (e.g. a housing community or a parish) is confirmed by a certificate, an excerpt from the National Court Register, a copy of a resolution, etc., which do not have the notarial form. The possibility of reformulating the requirements should also be considered in the case of this annex. Taking into account the unavailability of notary offices, especially in smaller towns, it may be considered to replace the power of attorney drawn up by the notary with a special written power of attorney.

After the verification of all annexes, a subsidy agreement for the task is concluded. The basis for signing it is Article 75 of APHM. This agreement belongs to the civil law, but it has a special character, as Anna Ostrowska points out: “The subsidy agreement used in Poland should be regarded as a civil instrument for carrying out an administrative act of granting a subsidy, as this agreement is certainly a special administrative agreement. The special and administrative nature of the subsidy agreement is also indicated by the fact that its content is determined unilaterally by the subsidy awarding authority”⁹. The parties to the agreement are the beneficiary and the minister or another subsidy awarding authority.

At this point it is necessary to draw attention to a very important aspect of the subsidy agreement. All responsibility for the implementation of the task and the correctness of its settlement lies with the beneficiary. However, the beneficiary almost never carries out works on the monument on its own; it commissions the work to specialised entrepreneurs with appropriate qualifications. In practice, it often turns out that the most important entity to carry out the work is the contractor who bears practically no

odpowiedzialności. W obecnym stanie prawnym możliwe jest wpisanie do umów między wykonawcą a inwestorem (czyli beneficjentem dotacji) klauzul dotyczących odpowiedzialności wykonawcy za utracenie dotacji w wyniku nieterminowej realizacji prac bądź braku ich odbioru przez właściwego konserwatora zabytków. Taka cesja odpowiedzialności mogłaby jednak skutkować wzrostem cen za prace konserwatorskie lub powiększeniem deficytu wykonawców. W tej sytuacji należy rozważyć, czy wykonawca nie powinien stać się jedną ze stron umowy dotacyjnej. Alternatywnie ministerstwo mogłoby wymagać potwierdzenia cesji odpowiedzialności na wykonawcę – wówczas powszechność i obligatoryjność cesji odpowiedzialności będzie zmuszać wykonawcę do jej podpisania, a tym samym zmniejszy ryzyko beneficjenta związane z opóźnieniem nieleżącym po jego stronie.

Udzielanie dotacji na podstawie umowy cywilnoprawnej zamiast w formie aktu administracyjnego powiązane jest z wyłączeniem procedury dotacyjnej spod reżimu kodeksu postępowania administracyjnego¹⁰ oraz – w konsekwencji – spod jurysdykcji sądów administracyjnych¹¹. Przez lata wyłączenie to skutkowało nieobecnością procedury uzupełnienia braków formalnych w składanych wnioskach. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego od 2014 roku pozwala na poprawę uchybień formalnych w siedmiodniowym terminie. We wcześniejszych latach możliwa była weryfikacja formalna wniosków przez pracowników ministerstwa pod warunkiem dostarczenia dokumentów na dwa tygodnie przed zakończeniem naboru. Z kolei wojewódzcy konserwatorzy zabytków do 2017 roku nie byli zobowiązani do umożliwiania korekt i uzupełnień formalnych. Zmiana nastąpiła wraz z wejściem w życie r.d.c., którego § 7 stanowi: „W przypadku gdy wniosek zawiera braki formalne, odpowiednio minister albo wojewódzki konserwator zabytków wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku, w terminie nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania”. Wprowadzenie tego przepisu poprzedzone było złożeniem do sejmu petycji przez autora niniejszego artykułu¹². W czasie posiedzenia komisji poseł Sławomir Piechota skomentował istotę petycji: „Wydaje się, że często z błahych błędów formalnych dobre, wartościowe wnioski mogą przepadać. Taka surowa, biurokratyczna procedura może pozbawiać

odpowiedzialności. In the current legal status, it is possible to include in contracts between the contractor and the investor (i.e. the beneficiary of the subsidy) clauses concerning the contractor's liability for the loss of the subsidy as a result of the late completion of works or their non-acceptance by the competent heritage protection officer. However, such an assignment of responsibility could result in higher prices for conservation work or an increase in the deficit of contractors. In this situation, it should be considered whether the contractor should not become one of the parties to the subsidy agreement. Alternatively, the ministry could require the confirmation of the assignment of responsibility to the contractor, in which case the universality and obligatory nature of the assignment will force the contractor to sign it and thus reduce the beneficiary's risk of a delay not attributable to him.

The award of a subsidy under a civil law contract instead of an administrative act is linked to the exclusion of the subsidy procedure from the regime of the Code of Administrative Procedure¹⁰ and, consequently, from the jurisdiction of the administrative courts¹¹. Over the years, this exclusion has resulted in the lack of a procedure for supplementing formal deficiencies in the applications submitted. Since 2014, the Ministry of Culture and National Heritage has allowed the formal shortcomings to be corrected within a seven-day deadline. In the previous years, the formal verification of applications by the Ministry's employees was possible, provided that documents were submitted two weeks before the end of a call of proposals. On the other hand, until 2017, voivodeship heritage protection officers were not obliged to allow for corrections and formal additions. The change took place with the entry into force of RTS, § 7 of which states: “If the application contains formal shortcomings, the minister or the voivodeship heritage protection officer, respectively, shall call upon the applicant to complete the application within a period not shorter than 7 days and not longer than 14 days from the date of receiving the call”. The introduction of this provision was preceded by a petition submitted to the Sejm by the author of this paper¹². During the committee meeting, Sławomir Piechota commented on the substance of the petition: “It seems that often, due to trivial formal errors, good and valuable applications may be lost. Such a strict, bureaucratic procedure may

możliwości realizacji cennych społecznie przedsięwzięć¹³. W efekcie sejmowa Komisja ds. Petycji uchwaliła dezyderat do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, którego efektem jest komentowana zmiana rozporządzenia i wdrożenie procedury wzywania wnioskodawcy do uzupełnienia braków we wniosku.

Procedury wojewódzkich konserwatorów zabytków

Przechodząc do analizy rozwiązań stosowanych w poszczególnych województwach, należy zwrócić uwagę na pewne elementy wspólne. Wynikają one głównie z zastosowania przepisów u.o.z. oraz r.d.c., a dotyczą między innymi okresu 10-letniej karencji na ponowne dotowanie tych samych prac lub robót¹⁴, terminów składania wniosków¹⁵, minimalnej zawartości wniosku¹⁶ oraz treści umowy¹⁷.

W kwestiach nieuregulowanych przepisami prawa powszechnie obowiązującego (w szczególności u.o.z. oraz r.d.c.) wojewódzcy konserwatorzy zabytków mają dowolność w kształtowaniu procedur.

Termin złożenia wniosku

Różnią się między innymi zasady dotyczące zachowania terminu składania wniosków – czy decyduje data nadania, czy data wpływu dokumentów do urzędu. W znacznej większości przypadków decydująca jest data stempla pocztowego, jedynie w przypadku województwa dolnośląskiego i pomorskiego regulaminy określają, że decyduje data wpływu. W normalnych warunkach nie powinno to stanowić problemu, jednak opóźnienia w rozpatrywaniu wniosków przez ministerstwo mogą wpłynąć na termin ostatecznego określenia budżetu i zakresu zadania (zwłaszcza w przypadku tworzenia montażów finansowych), a co za tym idzie – na znaczne skrócenie czasu na przygotowanie i – w przypadku dwóch wspomnianych województw – fizyczne dostarczenie wniosku. Warto podkreślić w tym miejscu, że Podkarpacki WKZ wprost dopuszcza składanie wniosków w formie dokumentu elektronicznego na skrzynkę ePUAP¹⁸. Również Małopolski WKZ pozwala na składanie wniosków za pomocą ePUAP, stwierdzając jednak: „Warunkiem rozpatrzenia wniosku złożonego przez system ePUAP jest dostarczenie jednego

deprive of the possibility of implementing socially valuable projects¹³. As a result, the Parliamentary Petitions Committee adopted a desideratum to the Minister of Culture and National Heritage, which resulted in the commented amendment of the regulation and implementation of the procedure of summoning the applicant to supplement the application.

The procedures of voivodeship heritage protection officers

Moving on to the analysis of solutions applied in individual voivodeships, attention should be paid to certain common elements. They occur mainly due to the application of the provisions of APHM and RTS, and concern, inter alia, a 10-year grace period for the re-subsidisation of the same work or works¹⁴, deadlines for the submission of applications¹⁵, the minimum content of the application¹⁶ and the content of the agreement¹⁷.

In matters not regulated by the provisions of generally applicable law (in particular APHM and RTS), voivodeship heritage protection officers are free to shape procedures.

Deadline for submitting the application

Among other factors, the rules on compliance with the deadline for the submission of applications differ – the date of sending or the date on which the documents are received by an office is decisive. In the vast majority of cases, the postmark date is decisive, only in the case of Dolnośląskie and Pomorskie Voivodeships the rules of procedure specify that the date of receipt is decisive. Under normal circumstances, this should not be a problem, but delays in the processing of applications by the ministry may affect the deadline for the final determination of the budget and the scope of a task (especially in the case of financial engineering), and thus significantly reduce the time needed to prepare and – in the case of two above-mentioned voivodeships – physically deliver the application. It is worth emphasising at this point that the Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Officer directly allows the submission of applications in the form of an electronic document to the ePUAP mail box¹⁸. Also, the Małopolskie Voivodeship

egzemplarza wniosku w formie papierowej podpisanego przez osoby upoważnione wraz z wymaganymi załącznikami w terminie określonym w ust. 1¹⁹. W tej sytuacji składanie wniosków drogą elektroniczną w żaden sposób nie ułatwia procedury – wymagane jest złożenie wersji drukowanej wraz z kompletem załączników w regulaminowym terminie, czyli dokładnie tak samo, jak w przypadku wniosków składanych bez wykorzystania ePUAP. Mazowiecki WKZ całą procedurę wypełniania wniosku przeniósł do systemu Witkac, udostępnianego przez spółkę Witkac z siedzibą w Słupsku. Oprócz wypełnienia wniosku w systemie wymagane jest dostarczenie do WKZ „Potwierdzenia złożenia wniosku”. Po zakończeniu weryfikacji formalnej (przed oceną merytoryczną i ewentualnym przyznaniem dotacji) wnioskodawca musi przekazać w wersji papierowej komplet załączników, w tym kompletny projekt budowlany²⁰.

W § 8 ust. 1 pkt 1 r.d.c. zapisano, że termin rozpatrzenia wniosków przez WKZ wynosi dwa miesiące. Niektórzy wojewódzcy konserwatorzy zabytków określili w regulaminach inny termin rozpatrzenia złożonych wniosków. Termin określony regulaminem nie może być dłuższy niż przewidziany w przepisach r.d.c. Terminy te mają charakter instrukcyjny, a ich niedotrzymanie nie wywołuje żadnych skutków dla wnioskodawców.

Ocena formalna

W niektórych przypadkach zostały określone limity liczby wniosków możliwych do złożenia przez jeden podmiot: w województwie świętokrzyskim – jeden wniosek, w dolnośląskim i małopolskim – dwa wnioski, w mazowieckim – trzy wnioski. Ograniczenie jest zrozumiałe ze względu na ograniczony budżet do rozdysonowania. Złożenie zbyt dużej liczby wniosków stanowi błąd formalny.

Zgodnie z § 7 ust. 1 i 2 r.d.c. w przypadku gdy złożony wniosek zawiera braki formalne, WKZ wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia w terminie nie krótszym niż siedem dni i nie dłuższym niż 14 dni. Termin ten ma charakter prekluzyjny, a jego niedotrzymanie skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpoznania. W przypadku małopolskiego, podkarpackiego, podlaskiego oraz świętokrzyskiego WKZ wyznaczono termin na poziomie siedmiu dni. W niektórych województwach (m.in. śląskim i wielkopolskim) określono

Heritage Protection Officer allows the submission of applications by means of ePUAP, stating however, “The condition for the examination of the application submitted by the ePUAP system is to provide one copy of the application in paper form signed by authorised persons with required annexes within the deadline specified in sec. 1¹⁹”. In this situation, the submission of applications by electronic means does not facilitate the procedure – it is required to submit a printed version together with a set of annexes within the statutory deadline, so exactly the same as in the case of applications submitted without using the ePUAP. The Mazowieckie Voivodeship Heritage Protection Officer transferred the whole procedure of filling in the application to the Witkac system, made available by the Witkac company with its registered office in Słupsk. Apart from filling in the application form in the system, it is required to provide the Voivodeship Heritage Protection Officer with a “Confirmation of the application”. After completion of the formal verification (before the substantive assessment and possible award of a subsidy), the applicant must submit a set of annexes in paper form, including the complete construction project²⁰.

§ 8 section 1 item 1 of RTS states that the deadline for consideration of applications by the Voivodeship Heritage Protection Officer is two months. Some voivodeship heritage protection officers have set a different deadline in the regulations for considering the submitted applications. The time limit laid down in the rules of procedure may not be longer than that determined in the provisions of RTS. These time limits are for instructions only and failure to meet them has no effect on the applicants.

Formal examination

In some cases, limits have been set for the number of applications that can be submitted by one entity: in the Świętokrzyskie Voivodeship – one application, in the Dolnośląskie and Małopolskie Voivodeships – two applications, in the Mazowieckie Voivodeship – three applications. The limitation is understandable given the limited budget to be allocated. Submitting too many applications is a formal error.

Pursuant to § 7 sections 1 and 2 of RTS, if the submitted application contains formal shortcomings, the Voivodeship Heritage Protection Officer calls on the

także, że termin jest dochowany tylko wówczas, gdy uzupełnione lub skorygowane dokumenty faktycznie wpłyną do właściwego urzędu ochrony zabytków. Wyjątkowe obostrzenia stosuje Warmińsko-Mazurski WKZ. W § 6 regulaminu precyzuje bowiem, że „w przypadku braków na formularzu wniosku o dotację/refundację bądź braków w postaci wymaganych podpisów, należy stawić się osobiście w siedzibie WUOZ, zgodnie z otrzymaną instrukcją, celem ich uzupełnienia”²¹. Postanowienie to wydaje się dość restrykcyjne – żaden z analizowanych regulaminów nie przewidywał konieczności osobistego stawiennictwa na etapie uzupełnień formalnych. Drugim stosunkowo restrykcyjnym postanowieniem tego regulaminu (które powtarza się w kilku innych przypadkach) jest obowiązek podania adresu poczty elektronicznej we wniosku: „Brak podania adresu poczty elektronicznej do korespondencji skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpoznania”²². I dalej: „Jedyną możliwością uzupełnienia ww. braków jest podanie przez Wnioskodawcę aktualnego adresu elektronicznego (poczty e-mail) we wniosku, na który zostanie przesłana informacja o możliwości poprawienia braków formalnych. Tylko taka forma uzupełnienia wniosku jest dopuszczalna”²³. Podobny warunek dotyczący podania adresu poczty elektronicznej stawia Małopolski WKZ²⁴. O ile założenie i podanie adresu poczty elektronicznej nie jest skomplikowane, o tyle nie można zakładać, że jest to powszechnie używany kanał komunikacji, który może być uznany przez organ administracji za jedyny dopuszczalny i skuteczny. Uwidacznia się tu też znaczna dysproporcja pomiędzy organem a wnioskodawcą: WKZ może posługiwać się pocztą elektroniczną (która *nota bene* nie gwarantuje wiarygodności ani poufności korespondencji), wnioskodawca zaś musi w niektórych przypadkach stawiać się osobiście w siedzibie urzędu. Rekomendowane jest udostępnienie alternatywnego kanału komunikacyjnego dotyczącego wezwań (np. drogą telefoniczną lub listowną) oraz zniesienie obowiązku osobistego stawiennictwa wnioskodawcy w celu uzupełnienia braków we wniosku.

Wielu WKZ wymaga stosowania pieczęci wnioskodawcy – nagłówkowej lub imiennej. Żaden przepis prawa powszechnie obowiązującego nie nakłada na podmioty prywatne obowiązku posiadania pieczęci. Jej odcisk nie potwierdza tożsamości

applicant to complete it within a period not shorter than seven days and not longer than 14 days. This is a preclusion term, and failure to comply with it results in the application being left unrecognised. In the case of the Małopolskie, Podkarpackie, Podlaskie and Świętokrzyskie Voivodeship Heritage Protection Officers, a deadline of seven days was set. In some voivodeships (e.g. Śląskie and Wielkopolskie), it is also specified that the deadline is only met if the completed or corrected documents are actually received by the competent Heritage Authority. The Warmia and Mazury Voivodeship Heritage Protection Officer applies exceptional restrictions. In this instance, § 6 of the Rules of Procedure specifies that “in the case of omissions on the application form for a subsidy/refund or omissions of the requisite signatures, one must appear in person at the Voivodeship Heritage Protection Office, in accordance with the instruction received, in order to complete them”²¹. This provision seems quite restrictive – none of the regulations analysed provided for the need to appear in person at the stage of supplementing formal shortcomings. The second relatively restrictive provision of these rules of procedure (which is repeated in several other cases) is the obligation to provide an e-mail address in the application: “Failure to provide an e-mail address for correspondence shall result in the application being left unprocessed”²². And further: “The only possibility to supplement the above-mentioned deficiencies is for the Applicant to provide a valid electronic address (e-mail) in the application, to which information about the possibility to correct the formal deficiencies will be sent. Only this form of supplementing the application is allowed”²³. A similar condition for providing an e-mail address is set by the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer²⁴. While the establishment and provision of the e-mail address is not complicated, it cannot be assumed that this is a commonly used channel of communication, which can be considered by the administration authority as the only acceptable and effective one. This reveals also a significant disproportion between the authority and the applicant: the Voivodeship Heritage Protection Officer may use electronic mail (which does not guarantee the reliability or confidentiality of correspondence) and the applicant must, in some cases, appear in person at the office. It is recommended to make

podpisującego ani jego umocowania – stempel z do-
wolną pieczęcią można zamówić obecnie nawet onli-
ne. Przeakcentowanie roli pieczęci staje się symptomem
biurokratyzmu.

Wkład własny i zakres zadania

Regulaminy różnią się między sobą również defini-
cją wkładu własnego i możliwością zmniejszenia go
w przypadku przyznania dotacji w kwocie mniejszej
niż wnioskowana lub w przypadku uzyskania środ-
ków z innych źródeł. Kwestia ta wpływa na reguły
tworzenia montażu finansowych i możliwość współ-
finansowania zadania z różnych źródeł. W przypad-
ku wielu regulaminów nie podano definicji legalnych
„wkładu własnego” ani „środków własnych”, choć
pojawiają się do nich odwołania w treści. Uznać na-
leży, że co do zasady w tych przypadkach wkładem
własnym są środki własne wnioskodawcy, czyli będą-
ce przedmiotem jego wyłącznego i niezależnego po-
siadania – tj. nie pochodzące z innych dotacji. W tym
duchu swoją definicję środków własnych przedstawia
Łódzki WKZ: „Środki własne – środki finansowe po-
zostające w dyspozycji Wnioskodawcy na dzień zło-
żenia wniosku, niepodlegające obowiązkowi zwrotu
z jakiegokolwiek tytułu”²⁵. Literalna interpretacja de-
finicji wyklucza z zakresu „środków własnych” środki
pochodzące z pożyczek oraz kredytów, gdyż te podle-
gają zwrotowi²⁶. Wątpliwość rodzi także pochodzące
z łódzkiego regulaminu sformułowanie „pozostające
w dyspozycji Wnioskodawcy na dzień złożenia wnio-
sku” – w przypadku wielu wnioskodawców (w szcze-
gólności podmiotów wyznaniowych) środki na prace
są sukcesywnie gromadzone w trakcie ich prowa-
dzenia. Może zatem okazać się, że w dniu składania
wniosku wnioskodawca nie dysponuje środkami, na-
tomiasz pozyska je do momentu wymagalności zapła-
ty za realizowane prace. Odmienną i korzystniejszą
dla wnioskodawców definicję podaje Warmińsko-
Mazurski WKZ: „Wkład własny – to środki własne
i środki pochodzące z innych źródeł, w tym dotacji
celowych udzielonych Wnioskodawcy przez inne
podmioty niż W-M WKZ, którymi Wnioskodawca
dysponuje lub będzie dysponował w celu realizacji za-
dania”²⁷. Dzięki temu możliwe jest łączenie środków
z różnych źródeł przy realizacji jednego zadania, co
stanowi korzystne rozwiązanie dla wnioskodawców.
Rozwiązanie to jest godne rekomendacji.

available an alternative communication channel for
calls (e.g. by telephone or letter) and to abolish the
obligation for the applicant to appear in person to
supplement the deficiencies of the application.

Many Voivodeship Heritage Protection Officers
require the use of an applicant’s stamp – header or
name seal. No provision of common law imposes the
obligation on private entities to have a seal. Its im-
print does not confirm the identity of a signatory or
his/her competence – a stamp with any seal can now
be ordered even online. The over-emphasis of the role
of the seal becomes a symptom of bureaucratism.

Own contribution and the scope of a task

The rules of procedure differ also in the definition
of the own contribution and possibility of reducing
it if the awarded subsidy is lower than the amount
requested or if the funds are obtained from other
sources. This issue affects the rules of creating finan-
cial engineering and the possibility of co-financing
the task from various sources. Many rules of proce-
dure do not provide a legal definition of “own contri-
bution” or “own funds”, although there are referen-
ces to them in the text. It should be recognised that, as
a general rule, in these cases, the own contribution
means the applicant’s own resources, i.e. those which
are the subject of his sole and independent own-
ership – not coming from other subsidies. In this
spirit, the Łódzkie Voivodeship Heritage Protection
Office presents its definition of own funds: “Own
funds – funds at the Applicant’s disposal at the date
of submission of the application, not subject to the
obligation of reimbursement on any account”²⁵. The
literal interpretation of the definition excludes funds
deriving from loans and borrowings from the scope
of “own funds”, since these are repayable²⁶. The word-
ing “at the Applicant’s disposal at the date of sub-
mission of the application”, derived from the Rules
of Procedure in the Łódzkie Voivodeship, also raises
doubts – for many applicants (particularly religious
entities), funds for work are gradually accumulated
during the course of this work. It may therefore turn
out that at the date of the application submission the
applicant does not have the funds at his/her disposal,
but will obtain them until the payment for the work
is due. A different and more favourable definition for

Jedynym, który wprost wyłączył możliwość współfinansowania zadań z więcej niż dwóch źródeł, jest Małopolski WKZ: „MWKZ nie finansuje i nie dofinansowuje zakresów prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, dotowanych przez inne jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych”²⁸. Pomimo to Małopolski WKZ dopuszcza proporcjonalne obniżenie wartości wkładu własnego przy zmniejszeniu wartości zadania. Rozwiązanie ministerialne w tym zakresie powielił Dolnośląski WKZ, który w regulaminie określił: „Obowiązuje niezwiększanie procentowego udziału dofinansowania Dolnośląskiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu w stosunku do całkowitego budżetu zadania”²⁹. Rozwiązanie to stanowi uczciwy kompromis między kryteriami punktacji, w których deklaracja wkładu własnego przekłada się na punkty niezbędne do uzyskania dotacji, a zaradnością wnioskodawcy w pozyskiwaniu funduszy.

Ograniczone środki, którymi dysponują wojewódzcy konserwatorzy, rosnące zapotrzebowanie na dotacje oraz obserwowany wzrost cen usług budowlanych i konserwatorskich powodują, że dotacje przyznawane są jedynie niektórym podmiotom i zazwyczaj w wysokości niższej niż wnioskowana, wynikającej z rekomendacji właściwych komisji oceniających wnioski oraz ostatecznej decyzji wojewódzkiego konserwatora zabytków. Rodzi to konieczność rozstrzygnięcia, czy w przypadku przyznania mniejszej niż wnioskowana kwoty dotacji należy wymagać realizacji całego zakresu prac zgłoszonego we wniosku. Jeżeli zaś dopuszczalne jest zmniejszenie tego zakresu, to czy można zmniejszyć również wkład własny (proporcjonalnie do zmniejszenia wartości dotacji), czy też należy zachować go na zadeklarowanym pierwotnie poziomie. Ostatnia z opcji (zastosowana choćby w województwie łódzkim i pomorskim³⁰) jest najmniej korzystna dla wnioskodawców. Przede wszystkim może zaburzać uzyskany wynik punktowy i całkowitą ocenę złożonego wniosku, bowiem udział procentowy wkładu własnego (w stosunku do całkowitej wartości zadania) przelicza się na punkty decydujące o możliwości uzyskania dotacji, a czasem też o jej wysokości. Takie rozwiązanie funkcjonuje w województwie pomorskim, gdzie jednocześnie (jak wspomniano wyżej) nakazano pozostawienie wkładu w zadeklarowanej pierwotnie wysokości. Jeżeli

the applicants is given by the Warmia and Mazury Voivodeship Heritage Protection Officer: “The own contribution – means own funds and funds from other sources, including targeted subsidies granted to the Applicant by entities other than the Warmia and Mazury Voivodeship Heritage Protection Officer, which the Applicant has or will have at its disposal to carry out the task”²⁷. This makes it possible to combine funds from different sources for one task, which is beneficial for the applicants. This solution is worthy of recommendation.

The only authority that explicitly excluded the possibility of co-financing tasks from more than two sources is the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer: “The Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer does not finance and does not subsidise the scope of conservation, restoration and construction works on the monument, subsidised by other entities belonging to the public finance sector”²⁸. Nevertheless, the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer allows for a proportional reduction in the value of an own contribution while reducing the value of a task. The ministerial solution in this respect has been reproduced by the Dolnośląskie Voivodeship Heritage Protection Office, which defined in its Rules of Procedure: “The percentage share of subsidising by the Dolnośląskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Wrocław, in relation to the total budget of the task, is not allowed to be increased”²⁹. This solution represents a fair compromise between the scoring criteria, in which the declaration of the own contribution translates into points necessary to obtain a subsidy, and the applicant’s resourcefulness in obtaining funds.

The limited resources available to the voivodeship heritage protection officers, the growing demand for subsidies and the observed increase in the prices of construction and conservation services mean that subsidies are awarded only to certain entities and usually at a lower amount than the one applied for, resulting from the recommendations of the relevant committees evaluating applications and the final decision of the voivodeship heritage protection officer. This makes it necessary to decide whether, in the event of granting a subsidy lower than the amount requested, the realisation of the entire scope of works specified in the application should be required. If it

wnioskodawca zadeklarował 50 000 zł przy wartości zadania 100 000 zł (zatem wnioskując o 50 000 zł dotacji), a uzyskał jedynie 20 000 zł dotacji, to wartość zadania może zmniejszyć się do 70 000 zł, ale udział procentowy środków własnych zwiększa się z 50% do 71,4%, a to w przypadku województwa pomorskiego przekłada się na wzrost punktacji z 10 do 15 punktów. Nie bez znaczenia pozostaje bilans ekonomiczny: inna jest korzyść z zainwestowanego 1 000 zł, który przekłada się na uzyskanie 1 000 zł dotacji, inna zaś z 1 000 zł, który pozwala uzyskać jedynie 400 zł. Wydatek ten staje się dla wnioskodawcy mniej efektywny i – w przypadku prac finansowanych dzięki ofiarności publicznej – może być trudniejszy do pokrycia.

Kryteria oceny

Ocena wniosków powinna być oparta na obiektywnych kryteriach, określonych w większości przypadków w poszczególnych regulaminach. Podstawowymi wskaźnikami są stan zachowania obiektu i powiązana z nim ściśle konieczność podjęcia prac, a także wartość obiektu (często powiązana z czasem jego powstania). Nadanie określonej wagi poszczególnym kryteriom może wpływać na to, jakiego rodzaju dziedzictwo jest ochraniać. Wobec niewystarczających budżetów na dotowanie wszystkich zaplanowanych działań priorytetowo powinny być traktowane te wnioski, które dotyczą prac o charakterze pilnym – oceniany powinien być zatem stan zachowania obiektu (im gorszy, tym większa liczba punktów) i konieczność podjęcia prac. Najwyższy udział temu kryterium w ogólnej ocenie przyznali konserwatorzy z województw: lubelskiego (54%), kujawsko-pomorskiego (50%) i podlaskiego (50%). Podkarpacki WKZ zaproponował przy ocenie stanu zachowania następującą gradację:

1. stan katastrofalny,
2. stan zagrożenia,
3. bardzo zły stan techniczny,
4. zły stan techniczny,
5. zły stan estetyczny³¹.

Drugim z istotnych kryteriów jest wartość zabytku. Niektórzy konserwatorzy obok niej oceniają również wiek zabytku, choć ten nie zawsze przekłada się na jego wartość. Na potrzeby niniejszego tekstu połączono oba te kryteria. Ocena wartości zabytku oraz jego wieku wynika z założenia, że w pierwszej

jest acceptable to reduce this scope, is it possible also to reduce the own contribution (in proportion to the reduction in the value of a subsidy), or should it be kept at the originally declared level? The last option (used for example in the Łódzkie and Pomorskie Voivodeships³⁰) is the least favourable for the applicants. First of all, it may disturb the score obtained and the overall assessment of the submitted application, as the percentage of the own contribution (in relation to the total value of the task) is converted into points determining the possibility of obtaining the subsidy, and sometimes also its amount. Such a solution is used in the Pomorskie Voivodeship, where at the same time (as mentioned above) it was ordered to leave the contribution in the amount originally declared. If the applicant declared PLN 50,000 with the value of the task at PLN 100,000 (thus applying for PLN 50,000 of the subsidy) and received only PLN 20,000 of the subsidy, the value of the task may decrease to PLN 70,000, but the percentage share of own funds increases from 50% to 71.4%, which in the case of the Pomorskie Voivodeship translates into an increase in the scores from 10 to 15 points. The economic balance sheet is also important; the benefit of PLN 1,000 invested, which translates into a subsidy of PLN 1,000, is different than the benefit of PLN 1,000, which allows to obtain only PLN 400. This expenditure becomes less effective for the applicant and, in the case of work financed through public generosity, may be more difficult to cover.

Criteria for assessment

The assessment of applications should be based on objective criteria, as defined in most cases in individual rules of procedure. The basic indicators are the preservation state of an object and the closely related need to undertake work, as well as the value of an object (often related to the time of its creation). Giving certain weight to particular criteria may influence what kind of heritage is protected. In view of the insufficient budgets for subsidising all the planned activities, priority should be given to those applications which concern urgent work – the preservation state of an object (the worse, the higher the number of points) and the need to undertake works should therefore be assessed. The highest share of this criterion in the overall assessment was awarded by the heritage

kolejności chronić należy najcenniejsze elementy dziedzictwa. Kryterium to szczególnie punktowane jest w przypadku województw: śląskiego (43%), zachodniopomorskiego (40%) i lubelskiego (38%).

Zachowanie właściwej proporcji między kryteriami wymaga rozeznania w sytuacji danego województwa, zwłaszcza w aspekcie stanu zachowania zabytków oraz ich wartości, cen prac konserwatorskich i zamożności społeczeństwa (w szczególności wnioskodawców). Na 13 województw, które precyzyjnie określiły zasady oceny wniosków, sześć zachowuje równowagę między oboma kryteriami, pięć większą wagę przykładą do stanu zachowania (podlaskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, dolnośląskie i wielkopolskie), a dwa premiują wartość obiektu (śląskie i łódzkie).

Ocena wartości obiektu jest skomplikowana – wymaga określenia wskaźników, stopni lub innych mierników, umożliwiających uzyskanie wyników obiektywnych i porównywalnych. Dla zabytków nieruchomych proponowana jest ocena według kryterium wartości historycznej, artystycznej, naukowej (kryteria ustawowe), a także niematerialnej, w skali miejsca oraz użytkowej i technicznej. Kryteria te wraz z opisem stopniowania poszczególnych ich elementów zaproponował Michał Witwicki²². Składane wnioski dotyczą różnorodnych obiektów – znaleźć można wśród nich między innymi kościoły, kamienice mieszkalne, obrazy, rzeźby, przydrożne kapliczki, instrumenty muzyczne, polichromie zdobiące budynki użyteczności publicznej, parowozy, hale fabryczne oraz budynki przemysłowe. Ocena i porównanie ich wartości rodzić może obiektywne trudności. Oparcie oceny o wiek zabytku jest nie-
trafne. Wbrew pozorom XVI-wieczny, wielokrotnie przebudowywany kościół z małej miejscowości nie będzie prawdopodobnie tak cenny, jak wyprodukowany w 1912 roku parowóz Pd5-17 o niesamowitej historii, obecnie znajdujący się w skierniewickiej parowozowni. Zdecydowanie inną wartość będą miały również XIV-wieczne kościoły: murowany (jakich wiele w kraju) i drewniany (jak ten z wielkopolskiego Domachowa, uznawany za najstarszy kościół drewniany w Polsce). Ocena wartości powinna być w miarę możliwości stała w kolejnych naborach wniosków, aby punktację można było powielać corocznie.

protection officers from the following voivodeships: Lubelskie (54%), Kujawsko-Pomorskie (50%) and Podlaskie (50%). The Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Officer proposed the following gradation when evaluating the state of preservation:

1. catastrophic condition,
2. emergency condition,
3. very poor technical condition,
4. poor technical condition,
5. poor aesthetic condition²¹.

The second important criterion is the value of a monument. Some heritage protection officers also evaluate the age of the monument, although this does not always translate into its value. For the purposes of this text, these two criteria have been combined. The assessment of the value of a monument and its age stems from the assumption that the most valuable elements of heritage should be protected first. This criterion is particularly scored in Śląskie (43%), Zachodniopomorskie (40%) and Lubelskie voivodeships (38%).

Maintaining an appropriate proportion between the criteria requires insight into the situation of the particular voivodeship, especially in terms of the preservation state of monuments and their value, prices of conservation works and wealth of the society (especially the applicants). Out of thirteen voivodeships that have precisely defined the rules for evaluating applications, six maintain a balance between both criteria, five pay more attention to the state of preservation (Podlaskie, Kujawsko-Pomorskie, Lubelskie, Dolnośląskie and Wielkopolskie), and two favour the value of an object (Śląskie and Łódzkie).

Assessing the value of an object is complicated – it requires the definition of indicators, grades or other measures to obtain objective and comparable results. For immovable monuments, an assessment is proposed according to the criterion of historical, artistic and scientific values (statutory criteria), as well as intangible value, the scale of a site and in terms of use and technical values. These criteria, together with a description of the gradation of their individual elements, were proposed by Michał Witwicki²². Applications concern a variety of objects, including churches, tenement houses, paintings, sculptures, roadside shrines, musical instruments, polychromes decorating public buildings, steam engines, factory halls and

Ministerstwo kompromisowo zrównoważyło wartość zabytku i jego stan zachowania, przyznając obu tym kryteriom po 30% całkowitej liczby punktów. Zbyt mocne przesuwanie priorytetu na rzecz wartości zabytku (jak w województwie śląskim, gdzie proporcja między stanem zachowania a wartością wynosi 11:43) może skutkować niepodjęciem prac przy zabytkach najbardziej zagrożonych, co przełoży się na wzrost kosztów prac w kolejnych latach.

Konserwatorzy oceniają wnioski także pod kątem innych kryteriów. Jednym z najpowszechniejszych jest wysokość wkładu własnego. W tym przypadku progi punktowe bywają różne. W kilku przypadkach regulamin przewiduje, że zaangażowanie minimalnego wkładu przełoży się na punktację – tak jest choćby w przypadku Podkarpackiego WKZ, u którego jakkolwiek wkład własny większy od zera przekłada się na minimum 1 punkt.

W poszczególnych województwach premiowane są inne dodatkowe kryteria. Znajdują się wśród nich:

- uznanie za pomnik historii lub wpis na listę UNESCO – co w większości przypadków będzie stanowiło podwójną ocenę wartości obiektu;
- kontynuacja prac – kryterium zasadne, gdyż ułatwia ukończenie rozpoczętych działań;
- systematyczność prowadzenia prac (lubelskie) – kryterium ciekawe, jednak w przypadku zmiany właściciela obiektu lub osoby nim zarządzającej może utrudniać rozpoczęcie prac (gdy poprzedni właściciel nie prowadził prac, a nowy chce rozpocząć działania);
- związek z zagospodarowaniem zabytku nieużytkowanego – kryterium to wprowadzono w województwie dolnośląskim „ze względu na występujące w regionie liczne zabytki niezagospodarowane i ulegające degradacji, w celu wsparcia właścicieli je przejmujących i remontujących oraz promocji takich przedsięwzięć”³³;
- dostępność zabytku i jego funkcja społeczna – kryterium motywujące do udostępniania obiektów, jednak w przypadku budynków stanowiących mieszkania prywatne często niemożliwe do spełnienia;
- profesjonalizm przygotowania, spójność i kompletność wniosku (małopolskie) – kryterium nieobiektywne i nieprzekładające się na ochronę zabytku;

industrial buildings. The assessment and comparison of their values can give rise to objective difficulties. Basing the assessment on the age of the monument is not accurate – contrary to appearances, a 16th century church from a small village, which has been rebuilt many times, will probably not be as valuable as the Pd5-17 steam engine produced in 1912, which has an amazing history and is now located in the Skierniewice steam engine house. 14th-century churches will also have definitely different values: brick-built (like many in the country) and wooden (like the one from Domachowo in Wielkopolska, considered to be the oldest wooden church in Poland). The evaluation of the value should, as far as possible, be constant in subsequent calls for proposals, so that the scores can be reproduced annually.

The Ministry compromised to balance the value of a monument and its state of preservation, awarding each of these criteria 30% of the total number of points. Shifting priority too much in the direction of the monument value (as in the Śląskie Voivodeship, where the ratio between the state of preservation and the value is 11:43) may result in the failure to undertake work on the most endangered monuments, which will translate into an increase in the cost of work in subsequent years.

The heritage protection officers shall also assess applications against other criteria. One of the most common is the amount of an own contribution. In this case, the threshold points are sometimes different. In several cases, the rules of procedure provide that the involvement of the minimum contribution will translate into the scoring – for example, in the case of the Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Office, where any own contribution greater than zero translates into a minimum of 1 point.

In the individual voivodeships, different additional criteria are rewarded. These include:

- recognition as a monument of history or UNESCO list entry – which in most cases will constitute a double assessment of the object's value;
- continuation of the work – a valid criterion, as it facilitates the completion of the launched activities;
- systematic work (the Lubelskie Voivodeship) – an interesting criterion, but in the case of a change of the owner or manager of an object it

- „kompleksowość wnioskowanego zadania” (małopolskie) – kompleksowość zadania zależna jest często od dostępności środków, stąd ocena pod kątem tego kryterium nie wydaje się zasadna;
- zaangażowanie wnioskodawcy oraz lokalnych grup w zachowanie zabytku, np. zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, działania edukacyjne itp. (mazowieckie, warmińsko-mazurskie) – kryterium promuje jednocześnie się społeczności wokół zabytków oraz ich aktywne promowanie i zarządzanie nimi;
- „ocena możliwości realizacji zadania w terminie do 31 października 2020 roku” (mazowieckie)³⁴;
- znaczenie w skali regionu – bezpośrednio koreluje z wartością zabytku, którą również rozpatruje się w skali województwa;
- istnienie aktualnego planu dla zabytku na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej (łódzkie, warmińsko-mazurskie) – jak wskazują kontrole Najwyższej Izby Kontroli³⁵, dla wielu zabytkowych obiektów plany takie nie zostały stworzone lub nie są systematycznie aktualizowane;
- zalecenia pokontrolne lub decyzja WKZ nakazująca wykonanie prac (warmińsko-mazurskie) – kryterium to zdaje się dublować punktację wynikającą z kryterium stanu zachowania obiektu.

Lubuski WKZ zamiast przydzielania punktów za poszczególne kryteria wprowadził priorytety w wyborze zadań. Wśród obecnych znalazły się: „zabezpieczenie przed włamaniem i wandalizmem obiektów, w których przechowywane są cenne zabytki ruchome” oraz „prace konserwatorskie i restauratorskie przy dziełach znanych artystów i warsztatów mających szczególne znaczenie dla historii i kultury regionu”³⁶.

Przedstawione kryteria oraz procentowy udział każdego z nich w całości oceny wskazują na priorytety, jakimi dany WKZ się kieruje. Istotne i trudne jest ustalenie takich zasad oceny wniosków, które nie staną się przyczyną marginalizacji np. zabytków ruchomych czy zabytków techniki, a jednocześnie utrzymają obiektywizm i poprawność przyznawania dotacji. Jeżeli jako odrębna kategoria oceniany jest czas powstania zabytku, powinny zostać stworzone skale dla poszczególnych rodzajów zabytków, w tym dla zabytków architektury murowanej i drewnianej, zabytków ruchomych czy zabytków techniki.

- may hinder the commencement of work (when the previous owner did not carry out the work and the new owner wants to start it);
- relationship with the development of an unused monument – this criterion was introduced in the Dolnośląskie Voivodeship “due to the numerous undeveloped and degraded monuments in the region, in order to support the owners taking over and renovating them and to promote such undertakings”³³;
- availability of a monument and its social function – a criterion motivating the accessibility of facilities, but in the case of buildings which are private dwellings often impossible to fulfil;
- professionalism of preparation, coherence and completeness of the application (the Małopolskie Voivodeship) – a criterion that is not objective and does not translate into the protection of a monument;
- “comprehensiveness of the proposed task” (the Małopolskie Voivodeship) – the comprehensiveness of a task often depends on the availability of funds, hence the assessment in terms of this criterion does not seem justified;
- involvement of the applicant and local groups in the preservation of a monument, e.g. involvement in obtaining external funding, educational activities, etc. (the Mazowieckie, Warmińsko-Mazurskie Voivodeships) – this criterion promotes the unification of communities around monuments and their active promotion and management;
- “assessment of the feasibility of the implementation of a task by 31 October 2020” (the Mazowieckie Voivodeship)³⁴;
- significance on a regional scale – directly correlates with the value of a monument, which is also considered on a voivodeship scale;
- existence of an up-to-date plan for a monument in the case of an armed conflict and crisis situation (the Łódzkie, Warmińsko-Mazurskie Voivodeships) – as indicated by audits of the Supreme Audit Office³⁵, for many historical buildings such plans have not been created or are not systematically updated;
- audit recommendations or a decision of the Voivodeship Heritage Protection Officer ordering the execution of work (the Warmińsko-Mazurskie

Załączniki do wniosków

Istotny element procedury stanowią dokumenty dołączane do wniosków w związku z postępowaniem dotacyjnym. Rozporządzenie r.d.c. wskazuje na kilka obligatoryjnych załączników: harmonogram (który może być zawarty we wniosku), oświadczenie wnioskodawcy o dysponowaniu zasobami rzeczowymi i kadrowymi zapewniającymi prawidłową obsługę prac (również może znaleźć się w treści wniosku), kosztorys, a w przypadku podmiotów prowadzących działalność gospodarczą również dokumenty dotyczące pomocy *de minimis*³⁷. W przypadku prac, „których wykonawca powinien być wyłoniony na podstawie przepisów” o zamówieniach publicznych, po wyborze wykonawcy należy przekazać także między innymi: pozwolenie na prowadzenie prac, pozwolenie na budowę (jeżeli dotyczy) oraz kopię najkorzystniejszej oferty³⁸. Wymóg ten wydaje się częściowo bezzasadny w przypadku pozwoleń uzyskiwanych po 23 sierpnia 2018 roku, bowiem wyłonienie wykonawcy na podstawie prawa zamówień publicznych nie jest związane z uzyskiwaniem lub zmianą treści pozwoleń na prowadzenie prac ani ewentualnego pozwolenia na budowę. Obecnie w treści tych pozwoleń nie umieszcza się nazwisk osób pełniących szczególne funkcje (kierownika prac, kierownika budowy, inspektora nadzoru inwestorskiego)³⁹.

Oprócz dokumentów wymaganych przepisami r.d.c. wojewódzcy konserwatorzy żądają dołączenia innych załączników. Zwykle są to: kopia decyzji o wpisie do rejestru zabytków, kopia pozwolenia na prowadzenie prac, kopia pozwolenia na budowę (o ile jest wymagane), dokument potwierdzający tytuł prawny do zabytku (np. odpis z księgi wieczystej, co nie musi być wymagane, ponieważ księgi wieczyste są publicznie dostępne, a zatem prawo własności może zostać zweryfikowane przez WKZ na podstawie podanego numeru KW), dokument potwierdzający umocowanie osób do reprezentowania wnioskodawcy (np. odpis z KRS, zaświadczenie wojewody, zaświadczenie władz kościelnych, dekret nominacyjny), kosztorys, dokumentacja fotograficzna. Niektórzy konserwatorzy żądają szczególnych załączników, takich jak:

- uzasadnienie ubiegania się o dotację powyżej 50% kosztów wartości zadania – w niektórych województwach wystarczy samodzielnie napisane

Voivodeships) – this criterion seems to duplicate the score resulting from the criterion of the preservation state of an object.

Instead of allocating points for individual criteria, the Lubuskie Voivodeship Heritage Protection Officer introduced priorities in the selection of tasks. These include: “protection against burglary and vandalism of buildings housing valuable movable monuments” and “conservation and restoration work on the works of famous artists and workshops of particular importance for the history and culture of the region”³⁶.

The presented criteria and the percentage share of each of them in the overall assessment indicate the priorities for the Voivodeship Heritage Protection Officer in question. It is important and difficult to establish such rules for evaluating applications which will not become a cause of marginalisation of, for example, movable or technical monuments, and at the same time maintain the objectivity and correctness of the granting of subsidies. If the time of creation of a monument is assessed as a separate category, scales should be created for particular types of monuments, including brick and wooden architecture, movable monuments or technical monuments.

Annexes to applications

An important element of the procedure are documents attached to applications in the connection with the subsidy proceedings. RTS indicates several obligatory annexes: a schedule (which may be included in the application), an applicant’s statement on the availability of material and human resources to ensure proper handling of the work (it may also be included in the content of the application), a cost estimate, and in the case of entities conducting business activity also documents concerning *de minimis* aid³⁷. In the case of works “where the contractor should be selected on the basis of the regulations” on public procurement, after the selection of the contractor, the following documents, among others, should also be provided: a work permit, building permit (if applicable) and copy of the most favourable tender³⁸. This requirement seems partly unfounded in the case of permits obtained after 23 August 2018, as selecting a contractor under the public procurement law is not connected with obtaining or amending the content

uzasadnienie odnoszące się do ustawowych warunków, w innych wymagane są ekspertyzy, opinie, zalecenia i pozostałe dokumenty potwierdzające spełnienie przesłanek, a w województwie zachodniopomorskim opinię taką sporządza komisja powołana przez WKZ⁴⁰;

- zgoda współwłaścicieli na prowadzenie prac, np. uchwała członków wspólnoty mieszkaniowej – załącznik stanowi potwierdzenie umocowania wnioskodawcy do występowania z wnioskiem o dotację i niweluje ryzyko konfliktów między właścicielami;
- zezwolenie na wykorzystanie fotografii (podlaskie) – umowa licencyjna dotycząca korzystania z utworu na podstawie przepisów o prawie autorskim powinna być udzielana przez osobę posiadającą prawa autorskie majątkowe do utworu (w tym przypadku do fotografii), czyli prawdopodobnie przez jego twórcę (autora) – bez uprzedniej umowy przeniesienia praw autorskich majątkowych właściciel obiektu (wnioskodawca), jeżeli nie jest autorem zdjęć, nie może udzielać takiego zezwolenia, czyli licencja powinna być wymagana nie od wnioskodawcy, a od posiadacza autorskich praw majątkowych do fotografii;
- kopia statutu, jeżeli wnioskodawca jest zobowiązany do jego posiadania (podlaskie) – podstawowe informacje dotyczące reprezentacji czy przedmiotu działalności zawarte są w odpisach i informacjach z KRS, stąd bezwzględny obowiązek dołączania kopii statutu wydaje się nadmiernym obciążeniem;
- poświadczenie autentyczności przedmiarów przez wnioskodawcę oraz wykonawcę prac, kierownika budowy oraz inspektora nadzoru inwestorskiego (małopolskie), a może ono być sporządzone w formie adnotacji na kosztorysie – weryfikacja przedmiaru co do zasady nie należy do kompetencji wnioskodawcy (inwestora), ale do działającego na jego rzecz inspektora nadzoru inwestorskiego, dlatego w ocenie autora weryfikacja powinna być dokonywana po faktycznym ustaleniu zakresu prac (tj. przed podpisaniem umowy);
- kopie dokumentów potwierdzających posiadanie NIP, numeru REGON lub numeru PESEL

of a work permit or a possible construction permit. Currently, the names of persons performing specific functions (a work manager, site manager, investor's supervision inspector) are not included in the content of these permits³⁹.

In addition to the documents required by RTS, the voivodeship heritage protection officers demand that other annexes be attached. Usually these are: a copy of the decision on entry into the register of historical monuments, a copy of the work permit, a copy of the building permit (if required), a document confirming the legal title to the monument (e.g. a copy from the land and mortgage register, which does not have to be required because the land and mortgage registers are publicly available, so the ownership right may be verified by the voivodeship heritage protection officer on the basis of the given land and mortgage register number), a document confirming the authorization of persons to represent the applicant (e.g. a copy from the National Court Register, certificate of the governor, certificate of the church authorities, nomination decree), a cost estimate, photographic documentation. Some heritage protection officers demand specific annexes, such as:

- justification for applying for a subsidy of more than 50% of the task's value – in some voivodeships a self-written justification referring to statutory conditions is sufficient, in others expert evaluations, opinions, recommendations and other documents confirming the fulfilment of the conditions are required; in Zachodniopomorskie Voivodeship such an opinion is drawn up by a committee appointed by the Voivodeship Heritage Protection Officer⁴⁰;
- consent of the co-owners to carry out the work, e.g. a resolution of the members of a housing community – the appendix confirms the applicant's right to apply for a subsidy and eliminates the risk of conflicts between the owners;
- permission to use photographs (the Podlaskie Voivodeship) – a licence agreement concerning the use of a work on the basis of copyright regulations should be granted by a person who holds economic copyrights to this work (in this case to photographs), i.e. probably by its creator (author) – without a prior agreement on the transfer of economic copyrights, the owner of the object

(małopolskie) – wydaje się, że załączniki te są całkowicie zbędne w postępowaniu dotyczącym dotacji, weryfikacja NIP i REGON możliwa jest dzięki ogólnodostępnej bazie Głównego Urzędu Statystycznego;

- załącznik graficzny z zaznaczonym zakresem prac (świętokrzyskie);
- pozytywna opinia Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów w przypadku zadań dotyczących montażu systemu sygnalizacji pożaru, instalacji gaśniczych oraz systemów sygnalizacji włamania i napadu (wielkopolskie);
- kopia programu prac konserwatorskich (warmińsko-mazurskie);
- kopia kompletnego projektu budowlanego lub programu prac (mazowieckie).

Niektórzy konserwatorzy (m.in. Podlaski WKZ) wymagają także załączania licznych oświadczeń, na przykład dotyczących możliwości odliczenia VAT, zgody na przetwarzanie danych osobowych, dysponowania zasobami, stosowania prawa zamówień publicznych czy też dotyczących osób, które pełnią samodzielne funkcje w realizacji inwestycji (kierownika budowy, inspektora nadzoru inwestorskiego). Wszystkie te informacje i oświadczenia mogłyby zostać zawarte w formularzu wniosku, jak uczyniono w województwach warmińsko-mazurskim i łódzkim, gdzie wystarczy uzupełnienie odpowiednich pól i jeden podpis, albo jak zaproponowano w województwie kujawsko-pomorskim, gdzie każde oświadczenie wymaga podania miejscowości, daty oraz podpisu i pieczęci na jednym druku wniosku – bez konieczności dołączania każdego oświadczenia w formie dodatkowego załącznika.

Liczba załączników wymaganych przez konserwatorów wojewódzkich na etapie wnioskowania o dotację wskazuje na wysoki stopień zbiurokratyzowania postępowania. Zrozumiała jest troska urzędów konserwatorskich o poprawność wydatkowania środków publicznych, jednak dla podniesienia efektywności procedury zaleca się skorzystanie z modelu ministerialnego, w którym przekazanie załączników następuje między wstępnym zarezerwowaniem dotacji (tzw. promesą) a zawarciem umowy. Etap weryfikacji formalnej przed merytorycznym rozpatrywaniem wniosków zostaje wówczas skrócony do minimum.

(applicant), if he/she is not the author of photographs, cannot grant such permission; the licence should therefore be required not from the applicant but from the owner of economic copyrights to photographs;

- copy of a statute, if the applicant is obliged to have one (Podlaskie) – basic information concerning the representation or the subject of activity is included in copies and information from the National Court Register, hence the absolute obligation to attach a copy of the statute seems to be an excessive burden;
- certification of the authenticity of bills of quantities signed by an applicant and a contractor, site manager and investor's supervision inspector (the Małopolskie Voivodeship), and it may be made in the form of annotations on the cost estimate – as a rule, the verification of the bill of quantities does not fall within the competence of the applicant (investor), but of the investor's supervision inspector acting on his/her behalf, so in the opinion of the author, the verification should be carried out after the actual determination of the scope of work (i.e. before signing the agreement);
- copies of documents confirming possession of NIP, REGON or PESEL numbers (the Małopolskie Voivodeship) – it seems that these annexes are completely unnecessary in proceedings concerning subsidies, the verification of NIP and REGON numbers is possible thanks to the publicly available database of the Central Statistical Office;
- graphic attachment with a marked scope of works (the Świętokrzyskie Voivodeship);
- positive opinion of the National Institute of Museology and Collections Protection in the case of tasks concerning the installation of a fire alarm system, fire extinguishing systems and burglary and assault signalling systems (Wielkopolskie);
- copy of the conservation work programme (Warmińsko-Mazurskie);
- copy of the complete construction project or work programme (Mazowieckie).

Some heritage protection officers (e.g. the Podlaskie Voivodeship Heritage Protection Officer) require also numerous statements to be attached, for example, concerning VAT deductibility, consent to

Drugim postulatem jest zminimalizowanie liczby załączników. Wymaganie oświadczeń – każdego na oddzielnej kartce, kopii wielostronicowego projektu budowlanego czy programu prac konserwatorskich lub niezliczonych zaświadczeń przyczynia się do skomplikowania procedury i – co ważniejsze – negatywnie oddziałuje na środowisko. Dotacja wojewódzkiego konserwatora może być udzielona na prace przy zabytku wpisanym do rejestru, prowadzonego przez tegoż wojewódzkiego konserwatora. Dlaczego zatem tenże konserwator wymaga kopii decyzji wydanej przez samego siebie? Fakt wpisu mógłby zweryfikować pracownik urzędu i potwierdzić to adnotacją na wniosku. Podobnie z pozwoleniem na prowadzenie prac – o ile wydał je ten sam organ, dołączanie jego kopii do wniosku o dotację jest bezcelowe. Również obowiązek dołączania kopii projektu budowlanego lub programu prac konserwatorskich wydaje się bezzasadny dla udzielania dotacji – fakt zatwierdzenia projektu jest potwierdzony pozwoleniem na prowadzenie prac (i ewentualnym pozwoleniem na budowę), natomiast zgodność wykonania prac z pozwoleniem weryfikowana jest przy ich odbiorze.

Kolejny problem stanowi forma potwierdzania zgodności z oryginałem przedłożonych załączników. Podlaski WKZ wymaga, aby dokumenty składać w oryginale lub kopiach uwierzytelnionych w sposób określony w art. 76a kodeksu postępowania administracyjnego⁴¹. Oznacza to, że każdą kopię musi poświadczyć za zgodność z oryginałem organ wydający dokument, organ przyjmujący go (pod warunkiem okazania oryginału), notariusz albo występujący jako pełnomocnik adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy lub doradca podatkowy. W większości województw (a nawet w ministerstwie) wystarczy jednak, aby zgodność z oryginałem poświadczył sam wnioskodawca.

Pośrednim rozwiązaniem jest dostarczanie załączników w wersji cyfrowej, na przykład w formie skanów (niekoniecznie poświadczonych cyfrowo za zgodność). Nie stanowią one dokumentów same w sobie, pozwalają jednak wstępnie potwierdzić określone informacje, w szczególności posiadanie pozwolenia na prowadzenie prac albo wpis obiektu do rejestru. Poświadczony wydruki byłyby dostarczane po udzieleniu promesy dotyczącej dotacji.

the processing of personal data, disposal of resources, application of the public procurement law or persons performing independent functions in the implementation of investment (a site manager, investor's supervision inspector). All this information and statements could be included in the application form, as was done in the Warmińsko-Mazurskie and Łódzkie Voivodeships, where it is sufficient to complete the relevant fields and one signature, or as proposed in the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship, where each statement requires the place, date, signature and stamp on one application form – without the need to attach each statement as an additional annex.

The number of annexes required by the voivodeship heritage protection officers at the stage of applying for a subsidy indicates a high degree of bureaucracy in the proceedings. The concern of the heritage protection offices for the correctness of spending public funds is understandable, however – in order to increase the efficiency of the procedure – it is recommended to use the ministerial model, in which the submission of annexes takes place between the initial reservation of a subsidy (the so-called promissory note) and the conclusion of an agreement. The stage of formal verification before the substantive examination of applications is then reduced to a minimum.

The second demand is to minimise the number of annexes. Requiring statements – each on a separate sheet of paper, a copy of a multi-page construction project or a programme of conservation works, or countless certificates contributes to the complexity of the procedure and, even more importantly, has a negative impact on the environment. A subsidy from the voivodeship heritage protection officer may be awarded for work on a monument entered in the register kept by that officer. Why, then, does this officer require a copy of his own decision? The fact of the entry could be verified by an official of the office and confirmed by an annotation on the application. Likewise, with a work permit – if issued by the same authority, it is pointless to attach its copy to the subsidy application. Also, the obligation to attach a copy of the construction project or the conservation work programme seems unjustified for the granting of subsidies – the fact of approving the project is confirmed by the work permit (and a possible construction

Formularz wniosku

Analizy wymaga również sam formularz wniosku o udzielenie dotacji. Część z zaproponowanych wzorów jest powieleniem formularza zaproponowanego niegdyś przez ministra. Pozytywnie trzeba ocenić trzy wzory: małopolski i warmińsko-mazurski (bardzo podobne do siebie) oraz śląski. Dwa pierwsze zostały zaprojektowane estetycznie: etykiety pól zacieniowano, poszczególne sekcje wyróżniono nagłówkami, zastosowano jednolitą czcionkę i poprawne formatowanie dokumentu (rozmieszczenie pól, podział wierszy, numerowanie stron). Wśród mankamentów wskazać trzeba słabe wyróżnienie opcji, z których zbędną należy odrzucić (przekreślić); źle rozmieszczone pola na datę oraz podpis (przesunięte spacjami lub tabulatorami zamiast stworzenia tabeli, zastosowania centrowania tabulatorami lub wprowadzenia pól tekstowych); sporadycznie niepoprawne łamanie wierszy oraz nieliczne błędy literowe. Należy także wskazać niewłaściwe podstawy prawne przetwarzania danych osobowych.

W przypadku śląskiego wniosku pozytywnie ocenić należy jego skrótowość – zaledwie dwie strony i dodatkowo jedna przeznaczona na wykaz załączników i pouczenia. Pola są czytelne i jednoznacznie opisane, a etykiety zacieniowane. Mankamentem edycyjnym jest sposób, w jaki ustalano rozmiar pól – zamiast rozciągnięcia lub ustawienia wartości liczbowej dla parametru w pola wstawiono puste akapity.

Rozwiązania szczególne

W poszczególnych województwach pojawiają się rozwiązania, które należy skomentować. Łódzki WKZ do postępowania w sprawie dotacji wprowadził instytucję pełnomocnika – wnioskodawca ustanawia go na formularzu wniosku, tam też pełnomocnik podpisuje zgodę na przetwarzanie danych osobowych i jednocześnie domyślnie potwierdza, że został on poinformowany o umocowaniu go do pełnienia tej funkcji. W niektórych województwach formularze przewidują podanie danych osoby do kontaktów roboczych w sprawie postępowania – zakres jej kompetencji jest jednak zdecydowanie mniejszy niż pełnomocnika.

W województwie śląskim regulamin uwzględnia możliwość przedłożenia dodatkowo opinii miejskiego, powiatowego lub diecezjalnego konserwatora

pozwolenia), while the compliance of the work with the permit is verified upon its receipt.

Another problem is the form of confirmation of adherence to the originals of the annexes submitted. The Podlaskie Voivodeship Heritage Protection Officer requires documents to be submitted in the original versions or copies certified in the manner specified in Article 76a of the Code of Administrative Procedure⁴¹. This means that each copy must be certified as a true copy by the authority issuing the document, the authority accepting it (provided the original is presented), a notary public or an advocate, legal adviser, patent attorney or tax adviser acting as a representative. However, in most voivodeships (and even in the ministry), it is sufficient for the applicant himself to certify the compliance with the original.

An indirect solution is to provide annexes in digital form, for example in the form of scans (not necessarily digitally certified for compliance). They do not constitute documents themselves, but allow for the preliminary confirmation of certain information, in particular the possession of a work permit or the entry of an object in the register. Certified print-outs would be provided after the subsidy promissory note has been given.

Application form

The subsidy application form itself requires also analysis. Some of the proposed designs are copies of the form once proposed by the Minister. Three designs should be evaluated positively: from the Małopolskie and Warmińsko-Mazurskie Voivodeships (the designs very similar to each other) and the Śląskie Voivodeship. The first two have been aesthetically designed: the labels of fields have been shaded, individual sections have been distinguished by headers, a uniform font and correct formatting of the document (layout of fields, line division, page numbering) have been applied. Among the drawbacks, it is necessary to point out the poorly marked options, where the unnecessary ones should be rejected (crossed out); badly arranged fields for the date and signature (shifted by spaces or tabulators instead of creating a table, using tabulators centring or introducing text fields); occasional incorrect line breaking and a few typing errors. The inappropriate legal basis for processing personal data should also be indicated.

zabytków⁴², co jednak nie oznacza, że takie opinie nie mogą zostać dołączone do wniosków w innych województwach. Lubelski WKZ z kolei ustala oddzielne progi punktowe dla zabytków ruchomych i nieruchomych⁴³.

W województwie małopolskim regulamin nakłada na beneficjentów będących jednostkami wyznaniowymi obowiązek umieszczania w aktach kościelnych adnotacji o udziale finansowym WKZ⁴⁴. Wymóg ten narusza zasadę rozdziału Państwa i Kościoła – organ administracji publicznej nie ma kompetencji do określania sposobu prowadzenia akt parafialnych czy klasztornych ani treści, jakie w aktach tych mają być zawarte.

Niektórzy WKZ wymagają wyodrębnienia rachunków bankowych do obsługi dotacji. W praktyce rozwiązanie to staje się przyczyną trudności po stronie beneficjenta, który musi zasilac rachunek dodatkowymi środkami na pokrycie opłat bankowych. Utworzenie dodatkowego rachunku wiąże się także z koniecznością dokonania odpowiednich zgłoszeń organowi administracji skarbowej.

Często wymagany jest montaż tablicy informującej o dofinansowaniu realizacji zadania ze środków publicznych. Wymóg jest zrozumiały, jednakże odgórne określanie wymiarów lub jednego wzoru takiej tablicy może doprowadzić nawet do zeszpecenia zabytku.

Rekomendacje

Przeprowadzone rozważania pozwalają stwierdzić znaczne rozbieżności między poszczególnymi województwami. Niektóre analizowane regulaminy wydają się być wewnętrznie niespójne i niejednoznaczne. Być może tworzone były w pośpiechu, na zasadzie kopiowania zapisów z innych województw, albo też są efektem wielokrotnych prób modyfikacji wcześniejszych wersji. Można zaobserwować rozbudowaną procedurę i wysoki stopień biurokratyzacji. Przed wprowadzeniem możliwości uzupełniania braków formalnych mówiło się w kręgu wnioskodawców, że najłatwiej odrzucić wniosek z powodów formalnych – wystarczył brak pieczęci lub błąd rachunkowy albo też zwyczajna omyłka i wniosek podlegał odrzuceniu bez możliwości jakiegokolwiek sprzeciwu. W dobie cyfryzacji wiele procedur

In the case of the Śląskie application form, its shortness should be assessed positively – only two pages and one additional page for the list of annexes and instructions. The fields are legible and unambiguously described, and the labels are shaded. The editing disadvantage is the way in which the size of the fields was determined – instead of stretching or setting a numerical value for a parameter, empty paragraphs are inserted in the fields.

Special arrangements

There are solutions in the individual voivodeships that need to be commented on. The Łódzkie Voivodeship Heritage Protection Officer has introduced the institution of a plenipotentiary to the subsidy procedure – the applicant appoints him/her on the application form, the plenipotentiary signs on this form the consent to the processing of personal data and at the same time implicitly confirms that he/she has been informed about his/her authorisation to perform this function. In some voivodeships, the forms provide for the submission of the details of a working contact person for the proceedings – however, the scope of his/her competence is much smaller than that of a plenipotentiary.

In the Śląskie Voivodeship, the regulations provide for the possibility of submitting an additional opinion of a municipal, district or diocesan heritage restorer⁴², which does not mean, however, that such opinions cannot be attached to applications in other voivodeships. The Lubelskie Voivodeship Heritage Protection Officer, in turn, sets separate point thresholds for movable and immovable monuments⁴³.

In Małopolskie Voivodeship, the Rules of Procedure impose an obligation on beneficiaries which are religious units to place annotations in church files about the financial contribution of the Voivodeship Heritage Protection Officer⁴⁴. This requirement infringes the principle of the separation of State and Church – the public administration body has no competence to determine the manner in which parish or monastic records are kept, or to determine the content of those records.

Some Voivodeship Heritage Protection Officers require separate bank accounts to service subsidies. In practice, this solution is causing difficulties on

można przeprowadzić zdalnie – tu jednak brakuje równości między organem (który chce się kontaktować drogą mailową) a wnioskodawcą (który zobowiązany jest dostarczać w formie tradycyjnej dziesiątki stron dokumentów, odpowiednio opisanych i poświadczonych).

Priorytetyzacja zadań przejawiająca się w określeniu liczby punktów w poszczególnych kategoriach oceny merytorycznej wymaga w wielu przypadkach korekty. Premiuwane są zwykle obiekty architektoniczne, zwłaszcza murowane, doceniane często na podstawie czasu powstania, bez związku z faktyczną ich wartością. W przypadku niektórych województw zmarginalizowano ocenę stanu zachowania i konieczności pilnego podjęcia prac. Pojawiają się także ciekawe kryteria, które mogą skłonić zarządców obiektów między innymi do sporządzania i aktualizacji planów ochrony zabytków oraz udostępniania obiektów i ich popularyzacji w środowisku lokalnym.

Elastyczność w tworzeniu montażów finansowych oraz możliwość dostosowywania zakresu zadania i wysokości wkładu własnego proporcjonalnie do wartości przyznanej dotacji ułatwia wnioskowanie o przyznanie środków. Obawa przed koniecznością pokrycia ze środków własnych całości różnicy między wartością zadania a wysokością przyznanej dotacji może zniechęcać do składania wniosków. Istnieje bowiem ryzyko, że wnioskodawca będzie zmuszony do poniesienia kosztów niespełniających dla jego budżetu kryterium oszczędności i efektywności.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza nie wyczerpuje tematu; ma jedynie stać się punktem wyjścia do dyskusji o procedurach, definicjach, priorytetach itp. W dyskusji tej mogą wziąć udział przedstawiciele wnioskodawców, zwłaszcza tych, którzy regularnie i z powodzeniem składają wnioski; zaprosić należy również przedstawicieli organizacji społecznych, prawników, administratywistów i praktyków administracji. Wspólnie wypracowane wnioski pozwolą stworzyć przejrzyste procedury chroniące interesy obu stron, a przede wszystkim wzmacniające ochronę zabytków. □

the part of the beneficiary, who has to support the account with additional funds to cover bank charges. The creation of an additional account requires also appropriate notifications to the tax administration.

It is often demanded to install a board informing about subsidising the task from public funding. The requirement is understandable, however, the top-down determination of dimensions or a single pattern of such a board may even cause uglyfing of a monument.

Recommendations

The submitted considerations make it possible to identify significant discrepancies between the individual voivodeships. Some of the considered regulations appear to be internally inconsistent and ambiguous. Perhaps they were created in a hurry, by copying records from other voivodeships, or are the result of repeated attempts to modify earlier versions. One can notice extensive procedure and a high degree of bureaucracy. Before the introduction of the possibility of supplementing formal shortcomings, it was said among applicants that formal causes were the easiest way to reject an application – the lack of a seal or an accounting error, or a simple mistake was sufficient to reject the application without any possibility of objection. In the age of digitisation, many procedures can be carried out remotely – but there is a lack of equality between the authority (which wants to establish contact by e-mail) and the applicant (who is obliged to provide dozens of pages of documents, adequately described and certified, in the traditional form).

In many cases, the prioritisation of tasks manifested in the determination of the number of points in individual categories of substantive assessment requires adjustment. Architectural objects, especially brick ones, are usually promoted, appreciated often on the basis of the time of their creation, without any relation to their actual value. In the case of some voivodeships, the assessment of the state of preservation and the need for urgent work were marginalised. There are also interesting criteria which may encourage object managers, among other things, to draw up

and update plans for the preservation of historical monuments and to make these objects available and popularise them in the local environment.

Flexibility in the creation of financial engineering and the possibility to adjust the scope of a task and the amount of an own contribution in proportion to the value of a subsidy awarded makes it easier to apply for funding. The fear of having to cover the whole difference between the value of a task and the amount of a subsidy awarded from own resources may discourage the submission of applications. In other words, there is a risk that the applicant will have to bear costs that do not meet the criterion of economy and efficiency for his budget.

Wojciech Malesa uzyskał tytuł doktora teologii liturgii na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Ukończył także administrację na Uniwersytecie Łódzkim i na tamtejszym Wydziale Prawa i Administracji obronił doktorat z dyscypliny nauk prawnych. Od 2010 r. zawodowo zajmuje się obsługą administracyjną dotacji na prace przy zabytkach. W 2019 r. wspólnie z zespołem pozyskał i rozliczył dotacje krajowe o wartości ponad 5 mln zł udzielone dla 19 podmiotów. W wolnych chwilach podróżuje oraz uczy w technikum i szkole policealnej.

Przypisy

- 1 Art. 44 ust. 3 pkt 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 869, z późn. zm.).
- 2 Por. art. 74 u.o.z.
- 3 Por. Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 września 2019 r. w sprawie wytycznych do programu „Ochrona zabytków” (Dz. Urz. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2019 r., poz. 93).
- 4 Por. *Składanie wniosków do programu „Ochrona zabytków” wyłącznie drogą on-line*, <https://www.gov.pl/web/kultura/skladanie-wnioskow-do-programu-ochrona-zabytkow-wylacznie-droga-on-line> [data dostępu: 2020-03-17].
- 5 Por. § 8 ust. 1 r.d.c.
- 6 Wcześniejsze dane nie są dostępne.
- 7 Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 września 2019 r. w sprawie wytycznych..., Załącznik nr 2 do Regulaminu programu, pkt 2.1.
- 8 Art. 99 § 1 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 1145, z późn. zm.).
- 9 A. Ostrowska, *Koncepcja umowy administracyjnej na przykładzie umowy o dotację w świetle polskich i zagranicznych regulacji*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2018, nr 3 (6), s. 26. Autorka odnosi się do umów zawieranych przez JST na podstawie art. 250 ustawy o finansach publicznych, jednak wypracowane przez nią wnioski można *per analogiam* odnieść do komentowanej sytuacji.

Conclusion

The analysis is not exhaustive; it is only intended to be a starting point for discussion on procedures, definitions, priorities, etc. Representatives of applicants, especially those who regularly and successfully submit applications, may take part in this discussion; representatives of social organisations, lawyers, specialists in administrative science and administrative practitioners should also be invited. Collectively developed proposals will make it possible to create transparent procedures which protect the interests of both parties and, above all, strengthen the preservation of historical monuments. □

Wojciech Malesa obtained a doctorate in liturgy theology at the Faculty of Theology of the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw. He also graduated in administration from the University of Lodz and received PhD in the discipline of legal sciences at the Faculty of Law and Administration of the University of Lodz. Since 2010, he has been professionally involved in the administration of subsidies for work on monuments. In 2019, together with the team, he obtained and settled domestic subsidies worth over PLN 5 million granted to 19 entities. In his free time he travels and teaches at a technical secondary school and a post-secondary school.

Endnotes

- 1 Article 44, Section 3, Point 1 of the Public Finance Act of 27 August 2009 (Journal of Laws of 2019, item 869, as further amended).
- 2 Cf. Article 74 of APHM.
- 3 Cf. Regulation of the Minister of Culture and National Heritage of 27 September 2019 on the guidelines for the programme “Protection of Historical Monuments” (Journal of Laws of the Minister of Culture and National Heritage of 2019, item 93).
- 4 Cf. *Składanie wniosków do programu „Ochrona zabytków” wyłącznie drogą on-line [Submission of applications to the “Protection of historical monuments” programme only on-line]* <https://www.gov.pl/web/kultura/skladanie-wnioskow-do-programu-ochrona-zabytkow-wylacznie-droga-on-line> [access date: 2020-03-17].
- 5 Cf. § 8, Section 1 of RTS.
- 6 Previous data are not available.
- 7 The Order of the Minister of Culture and National Heritage of 27 September 2019 on the guidelines..., Annex 2 to the rules of procedure of the programme, point 2.1.
- 8 Article 99 § 1 of the Civil Code Act of 23 April 1964 (Journal of Laws of 2019 item 1145 as further amended).
- 9 A. Ostrowska, *Koncepcja umowy administracyjnej na przykładzie umowy o dotację w świetle polskich i zagranicznych regulacji*, “Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2018, No. 3 (6),

- 10 Por. art. 79 ust. 1 u.o.z.
- 11 Por. Postanowienie WSA w Warszawie z dnia 10 września 2015 r. (sygn. akt: V SA/Wa 2848/15) oraz Postanowienie NSA z dnia 8 marca 2016 r. (sygn. akt: II GSK 3439/15).
- 12 Por. petycja nr BKSP-145-139/16 na stronie sejm.gov.pl.
- 13 Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji do Spraw Petycji (nr 51), sejm.gov.pl, s. 7; <http://orka.sejm.gov.pl/zapisy8.nsf/o/CD9B01E6CBA040CCC12580AD004A974A/%24File/0146608.pdf> [data dostępu: 03.10.2020].
- 14 Por. § 4 r.d.c.
- 15 Por. § 5 ust. 1 pkt 2 r.d.c.
- 16 Por. § 6 ust. 1 i 2 r.d.c.
- 17 Por. § 10 ust. 1 r.d.c.
- 18 Por. § 8 ust. 2 pkt 1 Regulaminu przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków ze środków będących w dyspozycji Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemysłu na 2020 rok – stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 50/2019 PWKZ z dnia 30.12.2019 r.
- 19 § 10 ust. 3 Regulaminu finansowania prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków ze środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.
- 20 Po oddaniu do druku niniejszego artykułu Mazowiecki WKZ stosownym zarządzeniem wprowadził ułatwienie, o którym informuje na swojej stronie internetowej: „Wszyscy wnioskodawcy, którzy uzyskali pozytywną ocenę formalną wniosku, nie składają dokumentacji papierowej w ciągu 5 dni od daty poinformowania o akceptacji. Wnioskodawcy zobowiązani są do składania dokumentacji papierowej tylko na osobiste wezwanie Urzędu”.
- 21 § 6 ust. 2 zd. piąte Regulaminu w sprawie procedury rozpatrywania wniosków i udzielania dotacji celowej oraz refundacji przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w roku 2020 – stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr I/2020 r. z dnia 3 lutego 2020 r.
- 22 Tamże, § 2 ust. 13; zapis oryginalny.
- 23 Tamże, § 6 ust. 2.
- 24 Por. § 10 ust. 10 Regulaminu finansowania prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków ze środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.
- 25 § 2 ust. 12 Zarządzenia nr 1/2020 Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 10 stycznia 2020 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- 26 Por. art. 720 § 1 Kodeksu cywilnego; art. 69 ust. 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 2357, z późn. zm.).
- 27 § 1 ust. 2 pkt 10 Regulaminu w sprawie procedury rozpatrywania wniosków i udzielania dotacji celowej oraz refundacji przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w roku 2020...
- 28 § 4 Regulaminu finansowania prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków ze środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.
- p. 26. The author refers to agreements concluded by LGU on the basis of Article 250 of the Public Finance Act, but her conclusions can be applied to the commented situation by analogy.
- 10 Cf. Article 79, Section 1 of APHM.
- 11 Cf. Decision of the Voivodeship Administrative Court in Warsaw of 10 September 2015 (file reference: V SA/Wa 2848/15) and Decision of the Supreme Administrative Court of 8 March 2016 (file reference: II GSK 3439/15).
- 12 Cf. Petition No. BKSP-145-139/16 on the sejm.gov.pl website.
- 13 Full record of the meeting of the Committee on Petitions (No. 51), sejm.gov.pl, p. 7; <http://orka.sejm.gov.pl/zapisy8.nsf/o/CD9B01E6CBA040CCC12580AD004A974A/%24File/0146608.pdf> [access date: 03-10-2020].
- 14 Cf. § 4 of RTS.
- 15 Cf. § 5, Section 1, Point 2 of RTS.
- 16 Cf. § 6, Section 1 and 2 of RTS.
- 17 Cf. § 10, Section 1 of RTS.
- 18 Cf. § 8, Section, 2, Point 1 of the Rules of Procedure of granting subsidies for conservation, restoration and construction work on movable and immovable monuments entered in the register of historical monuments from the funds at the disposal of the Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Officer in Przemysł for 2020 –constituting Annex to the Order No. 50/2019 of the Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Officer of 30.12.2019.
- 19 § 10, Section 3 of the Rules of Procedure governing the financing of conservation, restoration and construction works on objects entered in the register of historical monuments from the funds of the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Krakow.
- 20 After this paper had been submitted for printing, the Mazowieckie Voivodeship Heritage Protection Office introduced a facilitation by the relevant order, about which it informs on its website: “All applicants who have received a positive formal assessment of their applications shall not submit paper documentation within 5 days of being informed about the acceptance. Applicants are required to submit paper documentation only when called to do so by the Authority in person”.
- 21 § 6, Section 2, sentence five of the Rules and regulations on the procedure for examining applications and granting targeted subsidies and reimbursement by the Warmińsko-Mazurskie Voivodeship Heritage Protection Officer in 2020 – constituting Annex to the Order No. I/2020 of 3 February 2020.
- 22 Ibid. § 2, Section 13; original quotation.
- 23 Ibid. § 6, Section 2.
- 24 Cf. § 10, Section 10 of the Rules of Procedure governing the financing of conservation, restoration and construction works on objects entered in the register of historical monuments from the funds of the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Krakow.
- 25 § 2, Section 12 of the Order No. 1/2020 of the Łódzkie Voivodeship Heritage Protection Officer of 10 January 2020 on the introduction of the Rules of Procedure for the granting of targeted subsidies for conservation or restoration works on a monument entered on the List of Heritage Treasures and for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments from the state budget funds at the disposal of the Łódzkie Voivodeship Heritage Protection Officer.

- 29** § 16 ust. 2 Załącznika nr 1 do Zarządzenia Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu Nr 36/2019 z dnia 27 listopada 2019 r.
- 30** Por. § 6 ust. 4 Regulaminu rozpatrywania wniosków oraz udzielania i rozliczania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanym na terenie Województwa Pomorskiego, w ramach środków finansowych przyznanych przez Wojewodę Pomorskiego, pozostających w dyspozycji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz trybu rozliczania i zasad kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji – stanowiący załącznik do Zarządzenia PWKZ nr 4/2019 z dnia 21 stycznia 2019 r.
- 31** Por. § 10 ust. 5 pkt 3 Regulaminu przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków ze środków będących w dyspozycji Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu na 2020 rok. Podobna pięciostopniowa gradacja występuje w województwie łódzkim i mazowieckim.
- 32** Por. M. Witwicki, *Kryteria oceny wartości zabytkowej obiektów architektury jako podstawa wpisu do rejestru zabytków*, „Ochrona Zabytków” 2007, nr 1, s. 77-98.
- 33** § 14 ust. 3 Regulaminu udzielania przez Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu w roku 2020 dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.
- 34** § 13 ust. 7 pkt 8 Regulaminu naboru wniosków oraz przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z dnia 20 stycznia 2020 roku ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Przewidziana jest następująca punktacja:
- 0 pkt: zadanie mało prawdopodobne do wykonania w terminie objętym wnioskiem,
 - 1 pkt: zadanie realne do wykonania w terminie,
 - 2 pkt: „zadanie w 100% możliwe do wykonania w terminie”.
- 35** Por. kontrole NIK o numerach LZG.411.001.01.2018, LZG.410.003.2018, KNO.430.006.2017.
- 36** § 1 ust. 1 pkt 5 i 7 Zarządzenia nr 4/2019 Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 10 stycznia 2019 r. w sprawie priorytetów przyjętych w realizacji zadań w ramach ochrony zabytków w województwie lubuskim w latach 2019-2022 związanych z udzieleniem dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach z budżetu Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- 37** Por. § 6 ust. 2 r.d.c.
- 38** Por. § 9 r.d.c.
- 39** Por. § 12 i § 13 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. z 2018 r., poz. 1609, z późn. zm.).
- 40** Por. § 7 ust 3 pkt 3 Procedur Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie w sprawie trybu i zasad udzielania
- 26** Cf. Article 720 § 1 of the Civil Code; Article 69, Section 1 of the Banking Law Act of 29 August 1997 (Journal of Laws of 2019, item 2357, as further amended).
- 27** § 1, Section 2, Point 10 of the Rules and Regulation on the procedure for examining applications and granting targeted subsidies and reimbursement by the Warmia and Mazury Voivodeship Heritage Protection Officer in 2020.
- 28** § 4 of the Rules of Procedure governing the financing of conservation, restoration and construction works on objects entered in the register of historical monuments from the funds of the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Krakow.
- 29** § 16, Section 2 of Appendix No. 1 to the Order No. 36/2019 of the Dolnośląskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Wrocław of 27 November 2019.
- 30** Cf. § 6 section 4 of the Rules of Procedure for examining applications, granting and settling targeted subsidies for conservation, restoration and construction work on a monument entered in the register of historical monuments located in the area of Pomorskie Voivodeship, within the funds granted by the Pomorskie Voivode, at the disposal of the Pomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer, as well as on the mode of settlement and rules for controlling the correctness of the use of subsidies – constituting Annex to the Order No. 4/2019 of the Pomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer of 21 January 2019.
- 31** Cf. § 10, Section 5, Point 3 of the Rules of Procedure of granting subsidies for conservation, restoration and construction works on movable and immovable monuments entered in the register of historical monuments from the funds at the disposal of the Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Officer in Przemyśl for 2020. A similar five-level gradation is used in the Łódzkie and Mazowieckie Voivodeships.
- 32** Cf. M. Witwicki, *Kryteria oceny wartości zabytkowej obiektów architektury jako podstawa wpisu do rejestru zabytków*, „Ochrona Zabytków” 2007, No. 1, pp. 77-98.
- 33** § 14, Section 3 of the Rules of Procedure on the granting by the Dolnośląskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Wrocław in 2020 targeted subsidies from the state budget to co-finance conservation, restoration and construction works on movable and immovable monuments entered in the register of historical monuments.
- 34** § 13 section 7 point 8 of the Rules of Procedure of the call for proposals and granting subsidies for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments of 20 January 2020 from the state budget funds at the disposal of the Mazowieckie Voivodeship Heritage Protection Officer. The following points are provided:
- 0 points: task unlikely to be completed within the period covered by the application,
 - 1 point: task may be completed on time,
 - 2 points: “it is 100% possible to complete the task on time”.
- 35** Cf. NIK audits with the following numbers LZG.411.001.01.2018, LZG.410.003.2018, KNO.430.006.2017.
- 36** § 1, Section 1, Points 5 and 7 of the Order No. 4/2019 of the Lubuskie Voivodeship Heritage Protection Officer of 10 January 2019 on the priorities adopted in the implementation of tasks under the preservation of historical monuments in the Lubuskie Voivodeship in 2019-2022 related to the granting of targeted subsidies for conservation, restoration and construction works on monuments from the budget of the Lubuskie Voivodeship Heritage Protection Officer.

dotacji celowej przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

- 41** Por. § 7 ust. 2 Regulaminu w sprawie trybu i zasad udzielenia dotacji celowej przez Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków...
- 42** Por. § 8 ust. 3 Zarządzenia wewnętrznego nr 1/2018 Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 27 lutego 2018 roku...
- 43** Por. § 11 ust. 2 Regulaminu pracy komisji w sprawie rozpatrzenia wniosków o udzielenie dotacji celowej z budżetu Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków...
- 44** Por. § 14 ust. 2 Regulaminu finansowania prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków ze środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.
- 37** Cf. § 6, Section 2 of RTS.
- 38** Cf. § 9 of RTS.
- 39** Cf. § 12 and § 13 of the Regulation of the Minister of Culture and National Heritage of 2 August 2018 on carrying out conservation work, restoration work and conservation research on a monument entered in the register of historical monuments or in the List of Heritage Treasures, as well as on construction work, architectural research and other activities on a monument entered in the register of historical monuments, as well as archaeological research and search for monuments (Journal of Laws of 2018, item 1609, as further amended).
- 40** Cf. § 7, Section 3, Point 3 of the Procedures of the Voivodeship Heritage Protection Office in Szczecin on the mode and rules of granting targeted subsidies by the Zachodniopomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments located in the area of Zachodniopomorskie Voivodeship.
- 41** Cf. § 7, Section 2 of the Rules of Procedure on the mode and regulations of granting targeted subsidies by the Podlaskie Voivodeship Heritage Protection Officer.
- 42** Cf. § 8, Section 3 of the Internal Order No. 1/2018 of the Śląskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Katowice of 27 February 2018.
- 43** Cf. § 11, Section 2 of the Rules of Procedure of the committee's work on consideration of applications for a targeted subsidy from the budget of the Lubelskie Voivodeship Heritage Protection Officer.
- 44** Cf. § 14 section 2 of the Rules of Procedure governing the financing of conservation, restoration and construction works on objects entered in the register of historical monuments from the funds of the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Krakow.

Bibliografia / Bibliography

Akty prawne

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.: Dz.U. z 2020 r., poz. 282).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j.: Dz.U. z 2019 r., poz. 869, z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. z 2017 r., poz. 1674).

Regulaminy

Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 września 2019 r. w sprawie wytycznych do programu „Ochrona zabytków” (Dz. Urz. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2019 r., poz. 93).

Dolnośląskie

Załącznik nr 1 do Zarządzenia Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu Nr 36/2019 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie: Regulaminu udzielania przez

Legal acts

Act of 23 July 2003 on the Protection of Historical Monuments and the Guardianship of Historical Monuments (Journal of Laws of 2020, item 282).

Act of 27 August 2009 on Public Finances (Journal of Laws of 2019, item 869, as further amended).

Regulation of the Minister of Culture and National Heritage of 16 August 2017 on Targeted Subsidies for conservation or restoration works on a monument entered in the List of Heritage Treasures and conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments (Journal of Laws of 2017, item 1674).

Rules of Procedure

Order of the Minister of Culture and National Heritage of 27 September 2019 on the guidelines for the programme “Protection of Historical Monuments” (Official Journal of the Minister of Culture and National Heritage of 2019, item 93).

Dolnośląskie Voivodeship

Appendix No. 1 to the Order of the Dolnośląskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Wrocław No. 36/2019 of

- Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu w roku 2020 dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach ruchomych i nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków.
- Kujawsko-pomorskie**
Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w roku 2020.
- Lubelskie**
Regulamin pracy komisji w sprawie rozpatrzenia wniosków o udzielenie dotacji celowej z budżetu Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego – stanowiący załącznik nr 1 do Zarządzenia LWKZ nr 16/2019.
- Lubuskie**
Zarządzenie nr 3/2017 Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie wprowadzenia systemu kontroli zarządczej w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Zielonej Górze.
- Łódzkie**
Zarządzenie nr 1/2020 Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 10 stycznia 2020 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- Małopolskie**
Regulamin finansowania prac konserwatorskich, prac restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków ze środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie.
- Mazowieckie**
Regulamin naboru wniosków oraz przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z dnia 20 stycznia 2020 roku ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – stanowiący załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 1/2020 Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 21 stycznia 2020 r.
- Opolskie**
Instrukcja w sprawie przyjmowania i rozpatrywania wniosków oraz udzielania i rozliczania dotacji celowej udzielanej przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków województwa opolskiego.
- Podkarpackie**
Regulamin przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków ze środków będących w dyspozycji Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu na 2020 rok – stanowiący załącznik do Zarządzenia nr 50/2019 PWKZ z dnia 30.12.2019 r.
- Podlaskie**
Regulamin w sprawie trybu i zasad udzielania dotacji celowej przez Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- 27 November 2019 concerning: the Rules of Procedure on the granting by the Dolnośląskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Wrocław in 2020 targeted subsidies from the state budget to co-finance conservation, restoration and construction works on movable and immovable monuments entered in the register of historical monuments.
- Kujawsko-Pomorskie Voivodeship**
Rules of granting subsidies for conservation, restoration and construction works by the Kujawsko-Pomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer in 2020.
- Lubelskie Voivodeship**
Rules of Procedure of the committee's work on consideration of applications for granting a targeted subsidy from the budget of the Lubelskie Voivodeship Heritage Protection Officer – for conservation, restoration and construction works on monuments entered in the register of historical monuments of the Lublin Voivodeship – constituting Annex No. 1 to the Order No. 16/2019 of the Lubelskie Voivodeship Heritage Protection Officer.
- Lubuskie Voivodeship**
Order No. 3/2017 of the Lubuskie Voivodeship Heritage Protection Officer of 30 May 2017 on the introduction of a system of management control in the Voivodeship Heritage Protection Office in Zielona Góra.
- Łódzkie Voivodeship**
Order No. 1/2020 of the Łódzkie Voivodeship Heritage Protection Officer of 10 January 2020 on the introduction of the Rules of Procedure for the granting of targeted subsidies for conservation or restoration works on a monument entered on the List of Heritage Treasures and for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments from the state budget funds at the disposal of the Łódzkie Voivodeship Heritage Protection Officer.
- Małopolskie Voivodeship**
Rules of Procedure governing the financing of conservation, restoration and construction works on objects entered in the register of historical monuments from the funds of the Małopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Krakow.
- Mazowieckie Voivodeship**
Rules of Procedure of the call for proposals and granting subsidies for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments of 20 January 2020 from the state budget funds at the disposal of the Mazowieckie Voivodeship Heritage Protection Officer – constituting Annex No. 1 to the Order No. 1/2020 of the Mazowieckie Voivodeship Heritage Protection Officer of 21 January 2020.
- Opolskie Voivodeship**
Instruction on receiving and processing applications and on granting and settling targeted subsidies granted by the Opolskie Voivodeship Heritage Protection Officer for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments of the Opolskie Voivodeship.
- Podkarpackie Voivodeship**
Rules of Procedure of granting subsidies for conservation, restoration and construction works on movable and immovable monuments entered in the register of historical monuments from the funds at the disposal of the Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Officer in Przemyśl for 2020 – constituting Annex to the Order No. 50/2019 of

na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa podlaskiego.

Pomorskie

Regulamin rozpatrywania wniosków oraz udzielania i rozliczania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanym na terenie województwa pomorskiego, w ramach środków finansowych przyznanych przez Wojewodę Pomorskiego, pozostających w dyspozycji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz trybu rozliczania i zasad kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji – stanowiący załącznik do Zarządzenia PWKZ nr 4/2019 z dnia 21 stycznia 2019 r.

Śląskie

Zarządzenie wewnętrzne nr 1/2018 Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 27 lutego 2018 roku w sprawie trybu weryfikacji wniosków, przyznawania oraz rozliczania dotacji celowej Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ze środków finansowych budżetu państwa, w części której dysponentem jest Wojewoda Śląski, na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia wniosku o udzielenie dotacji.

Świętokrzyskie

Regulamin finansowania prac przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków – stanowiący załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 2/2019 Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach z dnia 14 stycznia 2019 roku.

Warmińsko-mazurskie

Regulamin w sprawie procedury rozpatrywania wniosków i udzielania dotacji celowej oraz refundacji przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w roku 2020 – stanowiący załącznik do Zarządzenia nr I/2020 r. z dnia 3 lutego 2020 r.

Wielkopolskie

Regulamin Wewnętrzny Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie zasad naboru wniosków i przyznawania w 2020 roku dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych w ramach przyznanych środków budżetowych.

Zachodniopomorskie

Procedury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie w sprawie trybu i zasad udzielania dotacji celowej przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego – stanowiące załącznik do zarządzenia ZWKZ nr 1/2020 z dnia 27 stycznia 2020.

Podkarpackie Voivodeship Heritage Protection Officer of 30.12.2019.

Podlaskie Voivodeship

Rules of Procedure of the mode and regulations of granting targeted subsidies by the Podlaskie Voivodeship Heritage Protection Officer for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments located in the area of Podlaskie Voivodeship.

Pomorskie Voivodeship

Rules of Procedure for examining applications, granting and settling targeted subsidies for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments located in the area of Pomorskie Voivodeship, within the funds granted by the Pomorskie Voivode, at the disposal of the Pomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer, as well as on the mode of settlement and rules for controlling the correctness of the use of subsidies – constituting Annex to the Order No. 4/2019 of the Pomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer of 21 January 2019.

Śląskie Voivodeship

Internal Order No. 1/2018 of the Śląskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Katowice of 27 February 2018 on the mode of verifying applications, granting and settling targeted subsidies of the Śląskie Voivodeship Heritage Protection Officer from the state budget funds, the part of which is administered by the Śląskie Voivode, for subsidising conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments, which will be carried out in the year of submitting the application for a subsidy.

Świętokrzyskie Voivodeship

Rules of Procedure for financing work on objects entered in the register of historical monuments – constituting Annex No. 1 to the Order No. 2/2019 of the Świętokrzyskie Voivodeship Heritage Protection Officer in Kielce of 14 January 2019.

Warmińsko-Mazurskie Voivodeship

Rules and Regulations on the procedure for examining applications and granting targeted subsidies and reimbursement by the Warmińsko-Mazurskie Voivodeship Heritage Protection Officer in 2020 – constituting Annex to the Order No. I/2020 of 3 February 2020.

Wielkopolskie Voivodeship

Internal Rules of Procedure of the Wielkopolskie Voivodeship Heritage Protection Officer on the principles of the call for proposals and granting subsidies in 2020 for conservation, restoration and construction works on movable and immovable monuments within the framework of the allocated budgetary funds.

Zachodniopomorskie Voivodeship

Procedures of the Voivodeship Heritage Protection Office in Szczecin on the mode and rules of granting targeted subsidies by the Zachodniopomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer for conservation, restoration and construction works on a monument entered in the register of historical monuments located in the area of Zachodniopomorskie Voivodeship – constituting Annex to the Order No. 1/2020 of Zachodniopomorskie Voivodeship Heritage Protection Officer of 27 January 2020.

Orzecznictwo

Postanowienie WSA w Warszawie z dnia 10 września 2015 r. (sygn. akt: V SA/Wa 2848/15).

Postanowienie NSA z dnia 8 marca 2016 r. (sygn. akt: II GSK 3439/15).

Pisma urzędowe

Petycja nr BKSP-145-139/16, sejm.gov.pl.

Raport kontroli NIK nr LZG.411.001.01.2018.

Raport kontroli NIK nr LZG.410.003.2018.

Raport kontroli NIK nr KNO.430.006.2017.

Literatura / Literature

Ostrowska A., *Koncepcja umowy administracyjnej na przykładzie umowy o dotację w świetle polskich i zagranicznych regulacji*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2018, nr 3 (6), s. 9-27.

Witwicki M., *Kryteria oceny wartości zabytkowej obiektów architektury jako podstawa wpisu do rejestru zabytków*, „Ochrona zabytków” 2007, nr 1, s. 77-98.

Judicature

Decision of the Voivodeship Administrative Court in Warsaw of 10 September 2015 (file reference: V SA/Wa 2848/15).

Decision of the Supreme Administrative Court of 8 March 2016 (file reference: II GSK 3439/15).

Official letters

Petition no BKSP-145-139/16, sejm.gov.pl.

NIK audit report No. LZG.411.001.01.2018.

NIK audit report No. LZG.410.003.2018.

NIK audit report No. KNO.430.006.2017.